

بيستوفيل

جغرافيا دهم
تجربى

نوטר وفیل خونه رتبه برترها

قبولی های کنکور ۱۴۰۴

تک رقیمی نوטר وفیل

دور رقیمی های نوטר وفیل

سه رقیمی و چهار رقیمی های نوטר وفیل

رتبه ۸

ایمان نیک نام جهرمی

رتبه ۳۲

امیر محمد رضائی

رتبه ۲۰

سینا راضی

رتبه ۱۶

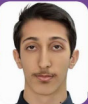
آریا قهرمانی

رتبه ۱۴

امیر محمد کیانی

رتبه ۸۰

محمد مهدی شریفی

رتبه ۷۵

محمد صالح عارفی

رتبه ۶۱

بهار هلالی

رتبه ۵۹

ایمان انفرادی

رتبه ۵۵

مهسا سیاوشی

رتبه ۲۲۲

امیر محمد شکوهی

رتبه ۱۶۹

هانیه خواجه

رتبه ۱۶۰

اشکان کوثری

رتبه ۱۴۷

محدثه حیدری

رتبه ۴۳۲

سید محمد صادق حسینی

رتبه ۳۴۱

حمید رضا بشیری

رتبه ۳۰۸

سید علی اکرمی

رتبه ۲۷۱

فاطمه سادات موسوی

رتبه ۲۵۹

ابوالفضل ناصریان

رتبه ۵۳۹

نجمه کیخا

رتبه ۵۳۷

ریحانه حیدری

رتبه ۵۲۳

فاطمه شاهسوند

رتبه ۵۱۴

محمد پارسا عبدالله آبادی

رتبه ۴۷۳

زهرا بابائی

رتبه ۶۶۱

فاطمه اصغری

رتبه ۶۰۶

سجاد محمودی زاده

رتبه ۵۷۰

زهرا ولی نژاد

رتبه ۵۵۷

محمد صالح زارعی

رتبه ۵۴۶

حسین تفضلی نژاد

رتبه ۷۸۱

احسان قنبری

رتبه ۷۱۴

محمد یزدیان

رتبه ۶۹۱

بهار ضرغامی

رتبه ۶۷۲

محمد ماهان عنبرستانی

رتبه ۶۶۷

سیاوش مصطفایی

رتبه ۹۰۹

کیلیما فدائی

رتبه ۸۹۳

فاطمه مشاوری نجف آبادی

رتبه ۸۰۴

آرمین رضایی

رتبه ۸۰۳

ماتده رنجبر

رتبه ۷۸۶

نیما غفاری

رتبه ۱۱۲۷

زهرا بابائی

رتبه ۱۱۲۲

علی طاهر زاده

رتبه ۱۰۵۸

الینا جلالی فر

رتبه ۱۰۵۲

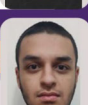
پویان فریور افشار

رتبه ۹۴۷

صفورا بقائی

رتبه ۱۳۵۰

علی زینلی

رتبه ۱۲۸۴

فاطمه معین زاده

رتبه ۱۲۸۴

بهار امیری

رتبه ۱۲۳۶

مبینا ایزدی

رتبه ۱۲۳۴

مطهره توحیدی

رتبه ۱۵۰۳

فاطمه رحیم زاده

رتبه ۱۴۹۳

محمد مهدی خرم زاده

رتبه ۱۴۸۳

سینا خاوری خراسانی

رتبه ۱۴۲۴

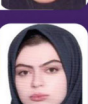
سید امیر حسین حسینی

رتبه ۱۳۷۲

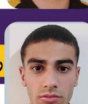
پارسا رضایی

رتبه ۱۶۹۶

ندا ملک شاهی

رتبه ۱۶۷۸

سجاد ینکی

رتبه ۱۶۳۹

ابوالفضل نیرومند

رتبه ۱۶۲۸

امیر محمد فکور حقیقی

رتبه ۱۵۳۴

فاطمه عبیری

رتبه ۲۵۵۹

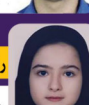
سارا حمزه

رتبه ۲۰۱۵

علی شیرزاد

رتبه ۱۹۶۶

مهسا رضایی مقدم

رتبه ۱۷۵۴

هللیا حاجیلوئی

رتبه ۱۷۳۱

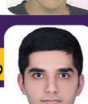
محمد رضا محسنی

رتبه ۲۷۹۴

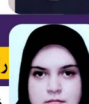
مریم بادلی

رتبه ۲۷۸۱

سعید شبانی

رتبه ۲۷۵۱

فهمیه سید آبادی

رتبه ۲۷۱۱

محمد غلامی

رتبه ۲۶۲۵

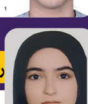
زهرا جمعی

رتبه ۳۳۴۳

سینا ارزمانی

رتبه ۳۲۴۴

هللیا سجادی

رتبه ۳۱۳۳

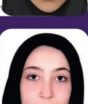
صبا شایع ثانی

رتبه ۲۸۸۱

پارسا جمال امیدی

رتبه ۲۸۱۰

هدیه رحیمی

مشاوره کنکور نوتروفیل

بیستوفیل جغرافیا درس ۱ دهم

سال دهم

فهرست

- ۱..... مفاهیم اساسی دانش جغرافیا
- ۲..... کل‌نگری یا دید ترکیبی در جغرافیا
- ۳..... مفاهیم اساسی دانش جغرافیا
- ۳..... کل‌نگری یا دید ترکیبی در جغرافیا

مفاهیم اساسی دانش جغرافیا

۱ جاهای خالی زیر را با کلمات مناسب پر کنید.

الف در دهه‌های اخیر ..... به کمک انسان آمده و سبب شده انسان در محیط تأثیر بسیاری بگذارد.

ب کارتوگرافی برای پاسخ به سؤالات خود از علم ..... کمک می‌گیرد.

پ فعالیت‌های آتش‌فشانی در دوره ..... سبب شکل‌گیری قله‌ی دماوند شده است.

۲ جدول زیر را کامل کنید.

ناحیه	عملکرد مثبت انسان	عملکرد منفی
کوهستانی	.....	گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع
جنگلی	تولید اکسیژن	.....

۳ جغرافی‌دان با چه دیدی به مطالعه‌ی موضوعات می‌پردازد؟ چرا؟

۴ درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید.

الف شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی با دانش جغرافیا ممکن است.

۵ جاهای خالی را با عبارت مناسب کامل کنید.

الف روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌ها در یک مکان به صورت ..... ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.

ب اراتوستن جغرافیا را علم مطالعه‌ی زمین به عنوان جایگاه ..... تعریف کرده است.

پ چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی سبب می‌شود جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا ..... موضوعات را مطالعه و بررسی کند.

ت یکی از زیباترین و فعال‌ترین پدیده‌های رشته‌کوه زاگرس ..... است.

۶ عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

الف گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع کوهستانی عملکرد (مثبت - منفی) است.

۷ مکان را تعریف کنید. (با ذکر مثال)

۸ در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید.

الف دو عامل مهم در جغرافیا ..... و ..... است.

۹ عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

الف جغرافیا، علم مطالعه‌ی زمین به‌عنوان جایگاه (موجودات زنده - انسان) است.

۱۰ به ترتیب GIS، ژئومورفولوژی و کارتوگرافی مربوط به کدام علوم هستند؟

۱ علوم فضایی - زمین‌شناسی - نقشه‌کشی
۲ سنجش از راه دور - نقشه‌کشی - هندسه

۳ علوم فضایی - زمین‌شناسی - هندسه
۴ سنجش از راه دور - هندسه - نقشه‌کشی

۱۱ دو مفهوم اساسی دانش جغرافیا را بنویسید.

۱۲ عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به چه صورت است؟

۱۳ با توجه به شاخه‌های جغرافیای انسانی جدول زیر را تکمیل کنید:

..... (۶).....	مطالعات شهری معماری و شهرسازی	..... (۴).....	اقتصاد	..... (۲).....	انسان‌شناسی، روان‌شناسی
جغرافیای تاریخی	..... (۵).....	جغرافیای جمعیت	..... (۳).....	جغرافیای روستایی	..... (۱).....

۱۴ تصویر زیر بیان‌کننده کدام مفهوم در جغرافیا می‌باشد. توضیح دهید؟

۱۵ برای هر یک از نواحی زیر یک عملکرد مثبت و یک عملکرد منفی انسان را بنویسید:

کوهستانی:

بیابانی:

۱۶ عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

الف گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع کوهستانی، عملکرد (مثبت - منفی) انسان است.

۱۷ درستی یا نادرستی جملات زیر را مشخص نمایید.

الف شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی با دانش جغرافیا ممکن است.

۱۸ واژه جغرافیا برای اولین بار توسط چه شخصی مطرح گردید و او این علم را چگونه تعریف کرد؟

۱۹ عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به چند گونه است؟

۲۰ گزینه نادرست را انتخاب کنید.

الف. اراتوستن واضع واژه جغرافیاست - «مطالعه زمین به‌عنوان جایگاه انسان»، تعریف جغرافیا از دیدگاه اوست.

ب. اراتوستن دانشمند یونانی است که جغرافیا را ترکیبی از دو واژه زمین و ترسیم می‌داند.

پ. اراتوستن واضع علم جغرافیاست - جغرافیا با کمک سایر علوم سوالات خود را مطرح می‌کند.

ت. جغرافیا، علوم طبیعی و انسانی را با یکدیگر پیوند می‌زند - *Geography* به معنای ترسیم زمین است.

کل‌نگری یا دید ترکیبی در جغرافیا

۲۱ گزینه‌های درست را مشخص کنید.

الف

پژوهشگر ابتدا باید مسئله خود را به چه صورت بیان کند؟

(۱) سوالی و روشن (۲) خبری و کلی (۳) واضح و روشن (۴) سوالی و کوتاه

۲۲ در عبارت‌های زیر کلمات نادرست را تشخیص داده و واژه صحیح آن را در پاسخ‌برگ بنویسید.

الف

مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با برخی از ویژگی‌های آن در مکان‌های مختلف، به معنای دید ترکیبی است.

۲۳ چرا جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کل‌نگری به موضوعات نگاه می‌کند؟

مفاهیم اساسی دانش جغرافیا

۲۴ عملکرد مثبت و منفی انسان را در هر یک از نواحی زیر بررسی کنید.

عملکرد منفی انسان	عملکرد مثبت انسان	ناحیه
چرای بی‌رویه دام گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع آلودگی محیط	جلوگیری از فرسایش خاک تولید برق آبی ایجاد ورزش‌های مناسب	کوهستانی
		جنگلی
		بیابانی
		ساحلی

کل‌نگری یا دید ترکیبی در جغرافیا

۲۵ اگر بخواهید با دید ترکیبی، روستای زیر را مورد مطالعه قرار دهید با توجه به شکل، چه

سؤالاتی برای آن طرح می‌کنید؟

(۱) شیب قرارگیری روستا چگونه است؟

(۲) آیا وقوع سیل در این روستا امکان‌پذیر است؟

..... (۳)

..... (۴)

..... (۵)

پاسخنامه تشریحی

۱

الف

فناوری

ب

هندس

پ

کواترتر

۲

عملکرد مثبت در ناحیه کوهستانی: جلوگیری از فرسایش خاک - تولید برق آبی - ایجاد ورزش‌های مناسب (یک مورد)
عملکرد منفی در ناحیه جنگلی: قطع کردن درختان - ریختن زباله - آتش روشن کردن (یک مورد)

۳

دید ترکیبی - زیرا اجزاء و عوامل محیط جغرافیایی، در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کند.

۴

الف

درست

۵

الف

جریانی پیوسته

ب

انسان

پ

کلنگری

ت

گنبد نمکی

۶

الف

منفی

۷

بسیاری از فعالیت‌های انسان در محل معینی انجام می‌شود، مثل خانه، مزرعه، مدرسه

۸

الف

انسان و محیط

۹

الف

انسان

۱۰

گزینه ۳

۱۱

الف مکان

(ب) روابط متقابل انسان با محیط

(صفحه ۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) مکان (۲۵، نمره)

(ب) روابط متقابل انسان با محیط (۲۵، نمره)

۱۲

درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها
نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

(صفحه ۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها (۲۵، نمره)

نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها (۲۵، نمره)

۱۳

۱- جغرافیای رفتاری و فرهنگی

۲- مطالعات روستایی

۳- جغرافیای اقتصادی

۴- جمعیت‌شناسی

۵- جغرافیای شهری

۶- تاریخ

(صفحة ۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

۱- جغرافیای رفتاری و فرهنگی (۲۵، نمره)

۲- مطالعات روستایی (۲۵، نمره)

۳- جغرافیای اقتصادی (۲۵، نمره)

۴- جمعیت‌شناسی (۲۵، نمره)

۵- جغرافیای شهری (۲۵، نمره)

۶- تاریخ (۲۵، نمره)

۱۴ نشان‌دهنده رابطه متقابل انسان با محیط است. انسان با استفاده از هوش و استعدادش دست به تغییر محیط زده تا از محیط خود بهره‌مند شود و نشان می‌دهد که انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود. (صفحة ۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

نشان‌دهنده رابطه متقابل انسان (۲۵، نمره) با محیط است (۲۵، نمره). انسان با استفاده از هوش (۲۵، نمره) و استعدادش (۲۵، نمره) دست به تغییر محیط زده (۲۵، نمره) تا از محیط خود بهره‌مند شود (۲۵، نمره).

یا

نشان‌دهنده رابطه متقابل انسان با محیط است (۵، نمره) و نشان می‌دهد که انسان برای رفع نیازهای خود (۵، نمره) به تغییر محیط دست می‌زند (۲۵، نمره) و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود. (۲۵، نمره)

۱۵ عملکرد مثبت انسان در ناحیه کوهستانی: جلوگیری از فرسایش خاک - تولید برق آبی - ایجاد ورزش‌های مناسب

عملکرد منفی انسان در ناحیه کوهستانی: گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع - آلودگی محیط

عملکرد مثبت انسان در ناحیه بیابانی: تولید برق از طریق پنل‌های خورشیدی - معادن

عملکرد منفی انسان در ناحیه بیابانی: چرای بی‌رویه دام‌ها - بوته‌کشی - آفرود سواری

(صفحة ۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

عملکرد مثبت انسان در ناحیه کوهستانی: جلوگیری از فرسایش خاک - تولید برق آبی - ایجاد ورزش‌های مناسب (یک مورد کافی است و ۲۵، نمره)

عملکرد منفی انسان در ناحیه کوهستانی: گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع - آلودگی محیط (یک مورد کافی است و ۲۵، نمره)

عملکرد مثبت انسان در ناحیه بیابانی: تولید برق از طریق پنل‌های خورشیدی - معادن (یک مورد کافی است و ۲۵، نمره)

عملکرد منفی انسان در ناحیه بیابانی: چرای بی‌رویه دام‌ها - بوته‌کشی - آفرود سواری (یک مورد کافی است و ۲۵، نمره)

(به هر گونه مورد مشابه و درست نمره تعلق بگیرد.)

۱۶

الف

منفی

۱۷

الف

درست

۱۸ واژه جغرافیا برای اولین بار توسط اراتوستن مطرح شد و او جغرافیا را «مطالعه زمین به‌عنوان جایگاه انسان» تعریف کرد.

۱۹ به دو گونه:

۱- درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

۲- نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

۲۰ گزینه پ، واژه جغرافیا برای اولین بار توسط اراتوستن دانشمند یونانی ارائه شد.

۲۱

الف

گزینه ۳؛ واضح و روشن

۲۲

الف

مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان، به معنای دید ترکیبی است.

۲۳ اجزا و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کند.

۲۴

ناحیه	عملکرد مثبت انسان	عملکرد منفی انسان
کوهستانی	- جلوگیری از فرسایش خاک - تولید برق آبی - ایجاد ورزش‌های مناسب	- چرای بی‌رویه دام - گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع - آلودگی محیط
جنگلی	- توسعه منطقی گردشگری (طبیعت‌گردی) - حفظ و احیای جنگل‌ها - تولید محصولات دارویی و خوراکی از جنگل‌ها	- تخریب جنگل‌ها به منظور توسعه شهرها، - روستاها، راه‌سازی، صنعت و ویلاها
بیابانی	- احداث نیروگاه‌های خورشیدی و تولید برق - توسعه منطقی گردشگری	- توسعه بی‌رویه صنعت - توسعه بی‌رویه کشاورزی - هدر دادن منابع محدود آب
ساحلی	- توسعه منطقی صنایع، بازرگانی و گردشگری - افزایش جمعیت در کنار خلیج فارس - نصب آب‌شیرین‌کن‌های صنعتی برای تأمین آب	- افزایش بی‌رویه سطح زیرکشت محصولات کشاورزی - ریختن فاضلاب صنعتی به دریا - آلودگی سواحل به وسیله زباله

۲۵

۳) آیا امکان افزایش جمعیت و توسعه روستا وجود دارد؟

۴) آیا آب کافی برای استفاده ساکنین وجود دارد؟

۵) آیا روستا در محل سیل‌خیز یا زلزله‌خیز واقع شده است؟

مشاوره کنکور نوتروفیل

بیستوفیل جغرافیا درس ۲ دهم

سال دهم

فهرست

- ۱..... مفاهیم اساسی دانش جغرافیا
- ۱..... سوالات کلیدی در جغرافیا
- ۳..... مراحل پژوهش در جغرافیا

مفاهیم اساسی دانش جغرافیا

۱ جاهای خالی زیر را با کلمات مناسب پر کنید.

الف در یک پژوهش جغرافیایی سؤال چه چیز بر ..... هر پدیده دلالت دارد.

ب در تمامی پژوهش‌های علمی برای گردآوری اطلاعات، روش ..... مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲ عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

الف تجزیه و تحلیل تغییرات جمعیت شاغل یک سکونتگاه در مرحله (پردازش اطلاعات - نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها) صورت می‌گیرد.

ب در تمامی پژوهش‌های علمی روش (کتابخانه‌ای - میدانی) مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۳ عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

الف در ارتباط با موضوع ریزگردها، تداوم خشکسالی در سال‌های اخیر پاسخی به سؤال (چطور - چرا) است.

ب روش (کتابخانه‌ای - میدانی) در تمامی پژوهش‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۴ عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

الف تجزیه و تحلیل تغییرات جمعیت مشاغل یک سکونتگاه، در مرحله (پردازش اطلاعات - نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها) صورت می‌گیرد.

سؤالات کلیدی در جغرافیا

۵ هر کدام از عبارتهای ستون سمت راست مربوط به کدام سؤال کلیدی در جغرافیا در ستون سمت چپ است؟ (در ستون سمت چپ یک

مورد اضافی است)

الف) به روند زمانی موضوعات می‌پردازد.	۱) چه چیز
ب) به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد.	۲) کجا
ج) بر ماهیت هر پدیده یا مسئله دلالت دارد.	۳) چه کسی
د) با رکن اساسی جغرافیا یعنی مکان وقوع پدیده‌ها سر و کار دارد.	۴) چطور
	۵) چه موقع

۶ درستی یا نادرستی جملات زیر را مشخص کنید.

الف) گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع کوهستانی، عملکرد (منفی) انسان است.

ب) شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

ج) دشت لوت حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها هستند.

د) فعالیت‌های آتشفشانی در دوره کواترنر سبب شکل‌گیری قلّه دماوند شده است.

۷ عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

الف) به مجموعه عناصر جوی غالب در یک منطقه در درازمدت (آب و هوا - هوا) گفته می‌شود.

ب) ناهمواری‌های کشور ما طی دوره (ترشیاری - کواترنر) شکل نهایی یافته است.

ج) جمله «ایران در جنوب غربی خاورمیانه واقع شده، به موقعیت (مطلق - نسبی) اشاره دارد.

د) محیط طبیعی، مجموعه‌ای (متعادل - متقابل) است.

۸ متن زیر به کدام یک از سؤالات کلیدی دانش جغرافیا به ترتیب پاسخ می‌دهد؟
«فقدان سیستم زهکشی مناسب برای مقابله با سیلاب، منجر به سیل بی‌سابقه در شهر دُبی به هنگام تغییر فصل شد.»

۹ گزینهٔ درست را انتخاب کنید.

الف) روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری در مکان به چه شکل ادامه دارد و موجب چه چیزی می‌شود؟

- (۱) ناپیوسته - تغییر شکل مکان
(۲) پیوسته - تخریب مکان
(۳) پیوسته - تغییر شکل مکان
(۴) ناپیوسته - تخریب مکان

ب) علت تغییرات آب رودهای زاگرس و طغیانی شدن آنها چیست؟

- (۱) تغییرات اقلیمی (۲) فرسایش کوه‌ها (۳) جاده‌سازی (۴) احداث سدها

ج) کدام گزینه اطلاعات نادرستی در ارتباط با ناهمواری‌های مریخی ارائه می‌دهد؟

- (۱) در منطقهٔ مکران در جنوب استان سیستان و بلوچستان و در اطراف چالهٔ جازموریان واقع شده‌اند.
(۲) این ناحیه را در رشته‌کوه‌های بشاگرد و در اطراف آن با ارتفاع بسیار زیاد احاطه کرده‌اند.
(۳) فرسایش در این مناطق، شکل‌های زیبایی با دره‌ها، چاله‌ها و گودال‌های عمیق ایجاد کرده است.
(۴) در فاصلهٔ این ناهمواری‌ها تا دریای عمان در استان هرمزگان و سیستان، چندین گل‌فشان وجود دارد.

د) کدام سؤال کلیدی در جغرافیا، به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده‌ها می‌پردازد؟

- (۱) چطور (۲) چه چیز (۳) چرا (۴) چه کسی

۱۰ با توجه به جدول، مناطق کوهستانی را به ویژگی آنها ارتباط دهید. (یک مورد از ویژگی‌ها اضافی است.)

ویژگی	مناطق کوهستانی
(۱) بخش اعظم این چین‌خوردگی وسیع، حاصل کوه‌زایی مواد رسوبی طی میلیون‌ها سال است.	الف) زاگرس
(۲) دو رشته‌کوه ارسباران در شمال و رشته‌کوه مرزی ایران و ترکیه، شمال و غرب این منطقه را دربر گرفته است.	ب) البرز
(۳) این منطقهٔ کوهستانی جهتی شمالی - جنوبی دارد.	ج) تالش
(۴) چین‌خوردگی‌های دیواره‌مانندی با دره‌های موازی به طول صدها کیلومتر، چشم‌انداز نواحی کوهستانی غربی را تشکیل داده است.	د) آذربایجان
(۵) ناهمواری‌های این منطقه دو نوع است؛ بخش چین‌خورده و توده‌های نفوذی آذرین	

۱۱ جاهای خالی زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف) ..... یکی از مراحل حساس پژوهش است.

ب) به یک واقعیت یا رویداد جغرافیایی که محسوس و مشهود شده باشد، ..... گفته می‌شود.

ج) ایران با کشور عراق طولانی‌ترین و با کشور ..... کوتاه‌ترین مرز را دارد.

د) در نواحی داخلی کشور به دلیل دور بودن از دریاها و کمبود رطوبت، اختلاف دما ..... است.

۱۲ به نظر شما، دشت‌های ایران چه ارزش‌های اقتصادی می‌توانند برای کشور داشته باشند؟ (ذکر دو مورد)

۱۳ نکات مهم در مورد طرح سؤال و بیان مسئله توسط پژوهشگر چیست؟ (ذکر سه مورد)

۱۴ فرضیه‌های پژوهشگر به چه عواملی بستگی دارد؟

۱۵ کدام سؤال کلیدی در جغرافیا، به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده‌ها می‌پردازد؟

- (۱) چرا (۲) چه موقع (۳) چه چیز (۴) چطور

مراحل پژوهش در جغرافیا

۱۶* فرضیه‌های ارائه شده توسط پژوهشگر به چه عواملی بستگی دارد؟ (ذکر دو مورد کافی است)

۱۷* گام دوم و چهارم پژوهش به ترتیب چه نام دارد؟

۱۸* کوه‌های شمال خراسان را نام ببرید و ویژگی آنها را بنویسید.

۱۹* پژوهشگر برای دستیابی به شناخت و آگاهی از مسئله‌ای که در ذهنش پدید آمده در بیان مسئله چه نکاتی را باید مورد توجه قرار دهد؟

۲۰* سامان و پیمان پژوهشی برای فعالیت کلاسی انجام داده‌اند که موضوع آن «تأثیر آلودگی‌های شهر تهران بر مشاغل» است. هریک از اقدامات آنها مربوط به کدام گام‌های پژوهش است؟

الف سامان طی گفت‌وگو با محمد بیان کرد که: «به نظر می‌رسد آلودگی شهر تهران در ماه‌های آذر و دی تشدید می‌گردد.»

ب پیمان برای بررسی تأثیر آلودگی بر مشاغل، با کسبه خیابان‌های مختلف شهر گفت‌وگو کرد.

پ سامان و پیمان معتقدند که بین افزایش آلودگی و شدت سرما ارتباط مستقیم وجود دارد.

ت سامان و پیمان اطلاعاتی را که از گفت‌وگو با کسبه و ایستگاه‌های سنجش آلودگی در سطح شهر، به دست آورده بودند، تحلیل و بررسی کردند.

۲۱* هریک از سؤالات زیر به کدام مراحل پژوهش اشاره دارد؟

الف) به نظر می‌رسد وجود زمینه‌های مناسب اشتغال، عامل افزایش جمعیت شهر کرج است.

ب) درصد تغییرات جمعیت و درصد شاغلان در یک دهه در شهر کرج با استفاده از روش‌های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

۲۲* درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

الف) اراتوستن جغرافیا را «علم بررسی روابط متقابل انسان و محیط طبیعی» تعریف می‌کند.

ب) سوال «چطور»، به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد.

ج) طرح سوال، یکی از مراحل حساس پژوهش است چراکه نقش راهنما دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود جهت می‌دهد.

د) انسان برای رفع نیازهای خود، محیط پیرامون خود را تغییر داده و محیط طبیعی را به محیط جغرافیایی تبدیل می‌کند.

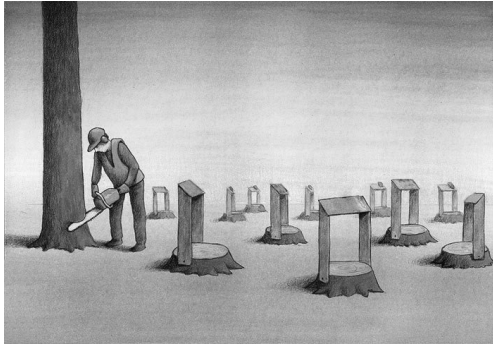

۲۳ گزینه مناسب را انتخاب کنید:

الف) به ترتیب «ژئومورفولوژی، کارتوگرافی و سنجش از دور» مربوط به کدام دسته از علوم‌اند؟

- ۱) زمین‌شناسی - هندسه - علوم فضایی
- ۲) زمین‌شناسی - نقشه‌کشی - علوم فضایی
- ۳) علوم فضایی - نقشه‌کشی - GIS
- ۴) علوم فضایی - هندسه - GIS

ب) شکل روبه‌رو با کدام گزینه ارتباط دقیق‌تری دارد؟

- ۱) درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها
- ۲) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها
- ۳) شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی برای زندگی بهتر
- ۴) تغییر محیط طبیعی برای رفع نیازها

ج) کدام گزینه، به ترتیب به پاسخ دو سوال کلیدی «چطور» و «چه چیز» در ارتباط با دریاچه ارومیه اشاره می‌کند؟

- ۱) حفر بی‌رویه چاه‌ها - کاهش بارندگی
- ۲) از بین رفتن پوشش گیاهی - گرم شدن عمومی هوا
- ۳) تأمین آب دریاچه از طریق چشمه‌های کف - وجود نمک زیاد دریاچه
- ۴) مدیریت نامناسب و کاهش بارندگی - کاهش آب دریاچه

د) پردازش اطلاعات به چه معناست؟

- ۱) استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات
- ۲) حذف یا حفظ اطلاعات
- ۳) جمع‌آوری اطلاعات طبقه‌بندی‌شده
- ۴) ارائه دلایل منطقی برای رد یا تأیید فرضیه

۲۴ هدف از مطالعه سابقه پژوهش و نتایج پژوهش دیگران چیست؟

۲۵ نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها چگونه توسط پژوهشگر انجام می‌شود؟

پاسخنامه تشریحی

۱
الف

ماهیت

ب

کتابخانه‌ای

۲
الف

پردازش اطلاعات

ب

کتابخانه‌ای

۳
الف

چرا

ب

کتابخانه‌ای

۴
الف

پردازش اطلاعات

۵ الف ۵ ب ۴ ج ۱ د ۲

۶ الف درست (صفحه ۶ کتاب درسی)

ب درست (صفحه ۵ کتاب درسی)

ج نادرست؛ دشت لوت در اثر گسل خوردگی و فرونشست بخشی از پوسته زمین شکل گرفته که در اثر فرسایش بادی و آبی، ناهمواری‌های جدیدی در سطح آنها شکل گرفته است. (صفحه

۳۱ کتاب درسی)

د درست (صفحه ۲۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف درست (نمره ۲۵) ب درست (نمره ۲۵) ج نادرست (نمره ۲۵) د درست (نمره ۲۵)

۷ الف آب‌وهوا (صفحه ۳۴ کتاب درسی) ب کوتاه‌تر (صفحه ۲۳ کتاب درسی)

ج نسبی (صفحه ۱۶ کتاب درسی) د متعادل (صفحه ۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف آب‌وهوا (نمره ۲۵) ب کوتاه‌تر (نمره ۲۵) ج نسبی (نمره ۲۵) د متعادل (نمره ۲۵)

۸ ۱) چرا ۲) چه چیز ۳) کجا ۴) چه وقت (کی)

۹ الف گزینه ۳؛ پیوسته - تغییر شکل مکان (صفحه ۴ کتاب درسی)

ب گزینه ۱؛ تغییرات اقلیمی (صفحه ۲۸ کتاب درسی)

ج گزینه ۲؛ این ناحیه را در رشته‌کوه‌های بشاگرد و در اطراف آن با ارتفاع بسیار زیاد احاطه کرده‌اند. (صفحه ۳۰ کتاب درسی)

د گزینه ۱؛ چطور (صفحه ۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف گزینه ۳؛ پیوسته - تغییر شکل مکان (نمره ۲۵)

ب گزینه ۱؛ تغییرات اقلیمی (نمره ۲۵)

ج گزینه ۲؛ این ناحیه را در رشته‌کوه‌های بشاگرد و در اطراف آن با ارتفاع بسیار زیاد احاطه کرده‌اند. (نمره ۲۵)

د گزینه ۱؛ چطور (نمره ۲۵)

۱۰ الف ۴؛ چین خوردگی‌های دیواره‌مانندی با دره‌های موازی به طول صدها کیلومتر، چشم‌انداز نواحی کوهستانی غربی را تشکیل داده است.

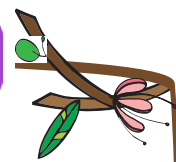
ب ۱؛ بخش اعظم این چین خوردگی وسیع، حاصل کوه‌زایی مواد رسوبی طی میلیون‌ها سال است.

ج ۳؛ این منطقه کوهستانی جهتی شمالی - جنوبی دارد.

د ۲؛ دو رشته‌کوه ارسباران در شمال و رشته‌کوه مرزی ایران و ترکیه، شمال و غرب این منطقه را در بر گرفته است.

(صفحه ۲۴ تا ۳۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ۴ (نمره ۰٫۲۵) ب) ۱ (نمره ۰٫۲۵) ج) ۳ (نمره ۰٫۲۵) د) ۲ (نمره ۰٫۲۵)

۱۱ الف) فرضیه‌سازی (صفحه ۱۰ کتاب درسی) ب) پدیده (صفحه ۴ کتاب درسی)

ج) ارمنستان (صفحه ۲۰ کتاب درسی) د) زیاد (صفحه ۳۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) فرضیه‌سازی (نمره ۰٫۲۵) ب) پدیده (نمره ۰٫۲۵) ج) ارمنستان (نمره ۰٫۲۵) د) زیاد (نمره ۰٫۲۵)

۱۲

۱- جاذبه گردشگری - ۲- استفاده از انرژی پاک، مانند انرژی خورشید و باد - ۳- گذراندن اوقات فراغت (رصد ستارگان - کویرنوردی - برگزاری مسابقات ورزشی) - ۴- معادن گچ و

نمک و مصالح ساختمانی - ۵- فعالیت کشاورزی

(صفحه ۳۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

۱- جاذبه گردشگری - ۲- استفاده از انرژی پاک، مانند انرژی خورشید و باد - ۳- گذراندن اوقات فراغت (رصد ستارگان - کویرنوردی - برگزاری مسابقات ورزشی) - ۴- معادن گچ و

نمک و مصالح ساختمانی - ۵- فعالیت کشاورزی

(ذکر دو مورد کافی است و هر مورد ۰٫۲۵ نمره دارد)

۱۳ ۱) ابتدا باید مسئله خود را به صورت واضح و روشن بیان کند.

۲) بهتر است صورت مسئله به شکل سوالی نوشته شود و از عبارات یا جملات کلی و نامعلوم جلوگیری شود.

۳) پژوهشگر از خود بپرسد که انجام این پژوهش چه اهمیتی دارد.

(صفحه ۱۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

۱) ابتدا باید مسئله خود را به صورت واضح و روشن بیان کند (نمره ۰٫۲۵).

۲) بهتر است صورت مسئله به شکل سوالی نوشته شود و از عبارات یا جملات کلی و نامعلوم جلوگیری شود. (نمره ۰٫۲۵).

۳) پژوهشگر از خود بپرسد که انجام این پژوهش چه اهمیتی دارد (نمره ۰٫۲۵).

۱۴ فرضیه‌های پژوهشگر به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد.

(صفحه ۱۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

میزان دانش (نمره ۰٫۲۵) تجربیات (نمره ۰٫۲۵) سوابق پژوهشی در دسترس او (نمره ۰٫۲۵)

۱۵ ۴) چطور

۱۶ دانش - تجربیات - سوابق پژوهشی (دو مورد کافی است)

۱۷ تدوین فرضیه - پردازش اطلاعات

۱۸ این کوه‌ها به طور منظم و موازی در شمال شرقی ایران قرار دارند. آلاداغ - هزار مسجد و بینالود

۱۹ ابتدا باید مسئله خود را به صورت واضح و روشن بیان کند و صورت مسئله را به شکل سوالی نوشته و از عبارت خبری یا جملات کلی و نامعلوم جلوگیری شود.

۲۰

الف

فرضیه‌سازی یا گام دوم

ب

جمع‌آوری اطلاعات یا گام سوم

پ

نتیجه‌گیری یا گام پنجم

ت

پردازش اطلاعات یا گام چهارم

۲۱ الف) گام دوم: تدوین فرضیه (صفحه ۱۰ کتاب درسی)

ب) گام چهارم: پردازش اطلاعات (صفحه ۱۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) گام دوم: تدوین فرضیه (نمره ۰٫۲۵) ب) گام چهارم: پردازش اطلاعات (نمره ۰٫۲۵)

۲۲ الف) نادرست (صفحه ۲ کتاب درسی)

ب) درست (صفحه ۸ کتاب درسی)

ج) نادرست (صفحه ۱۰ کتاب درسی)

د) درست (صفحه ۴ کتاب درسی)

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) اولین و قدیمی‌ترین تعریفی که از جغرافیا وجود دارد توسط اراتوستن ارائه شده است. او جغرافیا را «علم مطالعه زمین به‌عنوان جایگاه انسان تعریف می‌کند». اما در پاسخ «جغرافیا چیست؟» باید گفت: جغرافیا علم بررسی روابط متقابل انسان و محیط طبیعی برای بهبود زندگی بشر است.

ج) گام دوم از مراحل پژوهش تدوین فرضیه است و فرضیه‌سازی یکی از مراحل حساس پژوهش است. چراکه فرضیه نقش راهنما را دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود جهت می‌دهد.

راهنمای تصحیح:

الف) نادرست (۲۵، نمره)

ب) درست (۲۵، نمره)

ج) نادرست (۲۵، نمره)

د) درست (۲۵، نمره)

۲۳ الف) گزینه ۱ درست است.

ب) گزینه ۲ درست است.

ج) گزینه ۴ درست است.

د) گزینه ۲ درست است.

الف) گزینه ۱؛ براساس نمودار صفحه ۳ کتاب درسی ارتباط بین علوم و فنون مختلف جغرافیا از ارتباط علم جغرافیا با سایر فنون علوم میان‌رشته‌ای به وجود می‌آیند. به این ترتیب که ژئومورفولوژی مرتبط با علم زمین‌شناسی، کارتوگرافی یا نقشه‌کشی مرتبط با علم هندسه و سنجش از دور یا GIS مرتبط با علوم فضایی است. (صفحه ۳ کتاب درسی)

ب) گزینه ۲؛ تصویر سؤال در ارتباط با عملکرد انسان در محیط طبیعی می‌باشد چون تصویر نشان‌دهنده یک عمل تخریبی است؛ پس به نگاه سودجویانه انسان اشاره دارد. (صفحه ۵ کتاب درسی)

ج) گزینه ۴؛ سؤال چطور به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده و بررسی زمینه‌های به‌وجودآورنده این پدیده می‌پردازد؛ پس مدیریت نامناسب و کاهش بارندگی می‌تواند جزئی از این زمینه باشد. و سؤال چه چیزی بر ماهیت پدیده‌ها دلالت دارد. در این سوال: چه چیزی رخ داده است؟ آب دریاچه ارومیه کاهش یافته است. (صفحه ۸ کتاب درسی)

د) گزینه ۲؛ پس از جمع‌آوری، استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات، مراحل پردازش یعنی حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات آغاز می‌شود. (صفحه ۱۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) گزینه ۱ درست است. (۲۵، نمره)

ب) گزینه ۲ درست است. (۲۵، نمره)

ج) گزینه ۴ درست است. (۲۵، نمره)

د) گزینه ۲ درست است. (۲۵، نمره)

۲۴ هدف از این کار این است که نسبت به موضوع، اطلاعات بیشتری پیدا می‌کند و مهم‌تر از همه، پی می‌برد سؤالی که برایش پیش آمده قبلاً پاسخ داده شده یا خیر.

(صفحه ۱۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

هدف از این کار این است که نسبت به موضوع، اطلاعات بیشتری پیدا می‌کند (۲۵، نمره) و مهم‌تر از همه، پی می‌برد سؤالی که برایش پیش آمده قبلاً پاسخ داده شده یا خیر (۲۵، نمره).

۲۵ پژوهشگر با نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات، پاسخ مسئله پژوهش را می‌یابد. او ضمن ارائه دلایل علمی و منطقی به تأیید یا رد فرضیه یا فرضیه‌های خود می‌پردازد. (صفحه ۱۲ کتاب درسی)

۱۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

پژوهشگر با نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات (۲۵، نمره)، پاسخ مسئله پژوهش را می‌یابد (۲۵، نمره). او ضمن ارائه دلایل علمی و منطقی (۲۵، نمره) به تأیید یا رد فرضیه یا فرضیه‌های خود می‌پردازد (۲۵، نمره).

مشاوره کنکور نوتروفیل

بیستوفیل جغرافیا درس ۳ دهم

سال دهم

فهرست

موقعیت ریاضی یا مطلق و نسبی .....

موقعیت نسبی ایران و مرزهای سیاسی .....

موقعیت ریاضی یا مطلق و نسبی

۱ تنوع آب و هوایی کشور ما بر چه عواملی مؤثر است؟

۲ موقعیت ریاضی چیست؟

۳ جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده‌های ..... یا ..... پیرامون خود، موقعیت نسبی آن مکان است.

ب خلیج فارس در مرکز و قلب ناحیه ..... و ..... جهان اسلام قرار دارد.

۴ در جمله زیر کلمات نادرست را تشخیص داده و کلمه صحیح هر کدام را بنویسید.

ایران در طول جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در شمال منطقه معتدله نیمکره شمالی قرار دارد.

۵ منظور از موقعیت نسبی هر کشور چیست؟

۶ تنوع آب و هوایی ایران در کدام مورد برای کشور ما مؤثر نیست؟

(۱) نوع تولیدات کشاورزی (۲) محیط زیست (۳) پیشرفت کشور (۴) روابط با همسایگان

۷ تنوع آب و هوایی چه اثراتی برای ایران دارد؟

۸ موضوع جغرافیای طبیعی چیست؟

۹ نام ۶ کشور همسایه ایران را بنویسید؟

۱۰ هر یک از جملات زیر به کدام موقعیت جغرافیایی ایران اشاره می‌کند؟

الف ایران بین عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه نیمکره شمالی واقع شده است.

ب ایران در سواحل شمالی با دریای خزر و در سواحل جنوبی با خلیج فارس و دریای عمان مرز دریایی دارد.

موقعیت نسبی ایران و مرزهای سیاسی

۱۱ جاهای خالی زیر را با کلمات مناسب پر کنید.

الف مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه، ..... است.

ب ایران کوتاه‌ترین مرز را با کشور ..... دارد.

۱۲ دسترسی به آب‌های آزاد امکان دستیابی به چه منابعی را فراهم کرده است؟

۱۳ دسترسی به آب‌های آزاد چه مزایایی برای کشورها دارد؟ سه مورد بنویسید.

۱۴ دسترسی به آب‌های آزاد می‌تواند برای هر کشوری چه فوایدی داشته باشد؟

۱۵ کدام گزینه به فواید دسترسی به آب‌های آزاد اشاره ندارد؟

(۱) ارتباط با سایر نقاط جهان (۲) دستیابی به سوخت فسیلی (۳) دستیابی به منابع معدنی (۴) قابلیت دفاعی و نظامی

۱۶ با توجه به موقعیت نسبی تنگه هرمز و دریای عمان به سوالات زیر پاسخ دهید.

الف چرا تنگه هرمز از نظر استراتژیکی اهمیت دارد؟

ب اهمیت نظامی دریای عمان در کدام ویژگی آن است؟

۱۷ چرا ایران از موقعیت نسبی ممتازی برخوردار است؟

- ۱۸ در رابطه با خلیج فارس به سؤالات زیر پاسخ دهید.
- الف) علت اهمیت خلیج فارس در میان قاره‌های آفریقا، اروپا و آسیا چیست؟
- ب) کدام عامل خلیج فارس را به یکی از کانون‌های ثروتمند جهان تبدیل کرده است؟
- ۱۹ دریای عمان به چه دلایلی و از چه نظر برای ایران اهمیت دارد؟
- ۲۰ چهار دلیل ذکر کنید که چرا دریای خزر از موقعیت نسبی بالایی برخوردار است؟
- ۲۱ چرا قدرت‌های جهانی در گذشته و امروز متوجه خلیج فارس بوده‌اند؟
- ۲۲ به کدام دلیل، قدرت‌های بزرگ جهانی در گذشته و امروز به منطقه خلیج فارس توجه ویژه‌ای داشته‌اند؟
- ۲۳ راه‌های آبی از کدام نظر حائز اهمیت هستند؟
- ۲۴ دلایل اهمیت تنگه هرمز را بنویسید.
- ۲۵ چرا مرزها دارای اهمیت هستند؟

پاسخنامه تشریحی

۱ تنوع آب و هوایی کشور ما در نوع تولیدات کشاورزی، محیط زیست و در نهایت پیشرفت کشور ما مؤثر است.
(صفحه ۱۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) در نوع تولیدات کشاورزی (۲۵، نمره) ب) محیط زیست (۲۵، نمره) ج) پیشرفت کشور (۲۵، نمره)

۲ محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض جغرافیایی، موقعیت مطلق یا ریاضی آن مکان است.
(صفحه ۱۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

محل دقیق هر پدیده یا مکان (۵، نمره)، با توجه به طول و عرض جغرافیایی (۵، نمره)، موقعیت مطلق یا ریاضی آن مکان است.

۳

الف

طبیعی - انسانی

ب

جغرافیایی - سیاسی

۴

ایران در طول ← ایران در عرض
در شمال منطقه معتدله ← در جنوب منطقه معتدله
(صفحه ۱۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

ایران در طول ← ایران در عرض (۲۵، نمره)

در شمال منطقه معتدله ← در جنوب منطقه معتدله (۲۵، نمره)

۵ منظور از موقعیت نسبی هر کشور، محل قرارگیری آن، نسبت به سایر کشورها، دریاها، تنگه‌ها، کانال‌ها، خلیج‌ها، منابع اقتصادی و ... است.
(صفحه ۱۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

منظور از موقعیت نسبی هر کشور، محل قرارگیری آن، (۲۵، نمره) نسبت به سایر کشورها (۲۵، نمره)، دریاها (۲۵، نمره)، تنگه‌ها (۲۵، نمره)، کانال‌ها (۲۵، نمره)، خلیج‌ها (۲۵، نمره)، منابع اقتصادی (۲۵، نمره) و ... است.

۶ گزینه ۴

۷ تنوع آب و هوایی در تولیدات کشاورزی، محیط زیست و در نهایت پیشرفت کشور ما مؤثر است.
(صفحه ۱۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

تنوع آب و هوایی در تولیدات کشاورزی (۲۵، نمره)، محیط زیست (۲۵، نمره) و در نهایت پیشرفت کشور ما (۲۵، نمره) مؤثر است.

۸ جغرافیای طبیعی به مطالعه ساختار و پراکندگی پدیده‌های طبیعی سطح زمین پرداخته و در پی یافتن راه‌حلی جهت رفع مشکلات محیطی است.
(صفحه ۱۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

جغرافیای طبیعی به مطالعه ساختار (۲۵، نمره) و پراکندگی پدیده‌های طبیعی سطح زمین پرداخته (۲۵، نمره) و در پی یافتن راه‌حلی (۲۵، نمره) جهت رفع مشکلات محیطی است. (۲۵، نمره)

۹ عراق - ترکیه - عربستان - عمان - امارات متحده عربی - کویت - بحرین - قطر - افغانستان - پاکستان - ترکمنستان - آذربایجان - ارمنستان - روسیه - قزاقستان
(صفحه ۲۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

عراق - ترکیه - عربستان - عمان - امارات متحده عربی - کویت - بحرین - قطر - افغانستان - پاکستان - ترکمنستان - آذربایجان - ارمنستان - روسیه - قزاقستان
(ذکر مورد کافی است و هر مورد ۲۵، نمره به آن تعلق می‌گیرد.)

۱۰

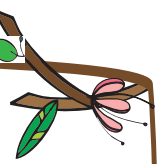
الف

موقعیت ریاضی (مطلق)

ب

موقعیت نسبی

۱۱

الف

مرز

ب

ارمنستان

۱۲ منابع غذایی - منابع معدنی - سوخت‌های فسیلی

۱۳ دسترسی به آب‌های آزاد برای هر کشوری، علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی و دستیابی به منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند. (صفحه ۲۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

امکان ارتباط با سایر نقاط جهان / دستیابی به منابع غذایی / دستیابی به منابع معدنی / سوخت‌های فسیلی را فراهم می‌کند (ذکر سه مورد، هر مورد ۲۵/۰ نمره).

۱۴ علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند.

(صفحه ۲۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان (۲۵/۰ نمره)، دستیابی به منابع غذایی (۲۵/۰ نمره) و منابع معدنی (۲۵/۰ نمره) و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند (۲۵/۰ نمره).

۱۵ گزینه ۴،

۱۶

الف

این تنگه دروازه خروجی نفت خلیج فارس است.

ب

وجود سواحل با قابلیت‌های دفاعی مناسب

۱۷ ایران به دلیل قرار گرفتن در مجاورت خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و نیز دریای خزر از موقعیت نسبی ممتازی برخوردار است.

(صفحه ۱۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

ایران به دلیل قرار گرفتن در مجاورت خلیج فارس (۲۵/۰ نمره)، دریای عمان (۲۵/۰ نمره)، تنگه هرمز (۲۵/۰ نمره) و نیز دریای خزر (۲۵/۰ نمره) از موقعیت نسبی ممتازی برخوردار است.

۱۸ الف) حمل و نقل کالا و نفت

ب) صدور و فروش نفت خام

(صفحه ۱۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) حمل و نقل کالا و نفت (۵/۰ نمره) ب) صدور و فروش نفت خام (۵/۰ نمره)

۱۹ دریای عمان به واسطه مجاورت با آب‌های آزاد (اقیانوس هند) و وجود سواحل با قابلیت‌های دفاعی مناسب از نظر اقتصادی و نظامی اهمیت بسیاری برای ایران دارد.

(صفحه ۱۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

دریای عمان به واسطه مجاورت با آب‌های آزاد (اقیانوس هند) (۲۵/۰ نمره) و وجود سواحل با قابلیت‌های دفاعی مناسب (۲۵/۰ نمره) از نظر اقتصادی (۲۵/۰ نمره) و نظامی (۲۵/۰ نمره) اهمیت بسیاری برای ایران دارد.

۲۰

۱- بزرگ‌ترین پهنه آبی محصور در خشکی

۲- دارای منابع نفت و گاز

۳- تأمین ۹۰ درصد خاویار جهان

۴- دسترسی به بازار مصرف ۳۰۰ میلیون نفری کشورهای آسیای میانه

(صفحه ۱۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

۱- بزرگ‌ترین پهنه آبی محصور در خشکی (۲۵/۰ نمره)

۲- دارای منابع نفت و گاز (۲۵/۰ نمره)

۳- تأمین ۹۰ درصد خاویار جهان (۲۵/۰ نمره)

۴- دسترسی به بازار مصرف ۳۰۰ میلیون نفری کشورهای آسیای میانه (۲۵/۰ نمره)

۲۱ زیرا تسلط بر تمام یا هر یک از موارد مهم خلیج فارس، موازنه قدرت را در جهان تغییر می‌دهد.

۲۲ زیرا تسلط بر تمام یا هر یک از ارزش‌های این منطقه، موازنه قدرت در جهان را تغییر می‌دهد.

(صفحه ۱۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

زیرا تسلط بر تمام یا هر یک از ارزش‌های این منطقه (۲۵، نمره)، موازنه قدرت در جهان را تغییر می‌دهد. (۲۵، نمره)

۲۳ امکان روابط بازرگانی یا تجاری بیشتری را فراهم می‌کند.

(صفحه ۲۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

امکان روابط بازرگانی (۵، نمره) یا تجاری بیشتری (۵، نمره) را فراهم می‌کند.

۲۴ این تنگه به سبب اینکه دروازه خروجی نفت خلیج فارس است، مهم‌ترین آبراهه راهبردی (استراتژیک) و یکی از گذرگاه‌های تجاری مهم جهان است.

(صفحه ۱۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

به سبب اینکه دروازه خروجی نفت خلیج فارس است، مهم‌ترین آبراهه راهبردی (استراتژیک) (۵، نمره) و یکی از گذرگاه‌های تجاری مهم جهان است. (۵، نمره)

۲۵ زیرا مرز مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه است و نشان می‌دهد سرزمین یک کشور تا کجا امتداد دارد.

(صفحه ۲۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

زیرا مرز مهم‌ترین عامل تشخیص (۲۵، نمره) و جدایی (۲۵، نمره) هر کشور از کشور همسایه است (۲۵، نمره) و نشان می‌دهد سرزمین یک کشور تا کجا امتداد دارد. (۲۵، نمره)

مشاوره کنکور نوتروفیل

بیستوفیل جغرافیا درس ۴ دهم

سال دهم

فهرست

- ۱..... اهمیت ناهمواری و پیدایش ناهمواری‌های ایران
- ۱..... تقسیمات ناهمواری‌های ایران
- ۳..... خلیج فارس مسیر دریایی ایرانیان برای همکاری جهانی

اهمیت ناهمواری و پیدایش

۱ با استفاده از کلمات داده شده به عبارت‌ها پاسخ دهید. (یکی کلمه را طاقی است)
(جلگه‌ها - کوهستان‌ها - منطقه کوهستانی آذربایجان - دشت‌ها - شمال خراسان)

الف) سرزمین‌های هموار یا نسبتاً هموار که حصار کوهستانی آنها را فرا گرفته است.

ب) اغلب بیش از هزار متر از سطح دریاهای آزاد ارتفاع دارند.

پ) سه‌سهند و سبلان در این منطقه واقع شده‌اند.

ت) از رشته‌کوه‌های مهم این منطقه می‌توان به بینالود اشاره کرد.

۲ ناهمواری‌های ایران در یک تقسیم‌بندی کلی به چه دسته‌هایی تقسیم می‌شوند؟

۳ منطقه کوهستانی آذربایجان شامل کدام رشته‌کوه است؟

۱) رشته‌کوه سلیمان   ۲) رشته‌کوه ارسباران   ۳) رشته‌کوه آلاداغ   ۴) رشته‌کوه بینالود

تقسیمات ناهمواری‌های ایران

۴ سه مورد از پیامدهای ناپایداری البرز را نام ببرید.

۵ با توجه به نقشه زیر به سؤال پاسخ دهید.

جاهای خالی در نقشه را با کلمات مناسب کامل کنید.

۶ با توجه به ویژگی‌های هر گزینه، کلمه مناسب را از داخل کادر انتخاب کنید. (یک کلمه اضافه است).

بینالود - تخت سلیمان - بشاگرد - خضر زنده - ارسباران

الف) رشته‌کوه منطقه کوهستانی آذربایجان:

ب) قلّه منطقه کوهستانی البرز:

ج) رشته‌کوه مهم کوه‌های شمال خراسان:

د) رشته‌کوه منطقه شرق و جنوب شرقی:

۷ رشته‌کوه زاگرس چگونه به وجود آمده است و چگونه تغییر یافته است؟

۸ در رابطه با کوه‌های شمال خراسان به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف) شکل این کوه‌ها چگونه است؟

ب) مهم‌ترین رشته‌کوه‌های این کوه‌ها را بنویسید. (ذکر دو مورد)

۹ در دهه‌های اخیر مخاطراتی همچون ریزش و لغزش در جاده‌ها و دامنه‌های البرز بیشتر شده است، فعالیت‌های انسانی تاثیرگذار در این زمینه را بنویسید.

۱۰ دو مورد از ارزش‌های اقتصادی دشت‌ها را بنویسید.

۱۱ از پیوست کدام کوه‌ها می‌توان مثلی را در قسمت کوه‌های مرکزی ترسیم کرد؟

۱۲ علت تشکیل قله دماوند را بنویسید.

۱۳ علت تشکیل گل‌فشان را بنویسید.

۱۴ هر یک از علل زیر باعث پیدایش کدام دشت شده است؟

الف) انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها:

ب) انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست:

۱۵ دو مورد از علل پیدایش جلگه‌ها را بیان کنید.

۱۶ رشته‌کوه زاگرس چگونه به وجود آمده است؟

۱۷ جملات زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف) ایران از نظر موقعیت ریاضی در عرض جغرافیایی ..... درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی قرار گرفته است.

ب) با اتصال سه نقطه کوه جغتای در خراسان رضوی، ..... در استان قزوین و قله کوه بزمان در سیستان و بلوچستان، محدوده مثلی شکل منطقه کوهستانی مرکزی ترسیم می‌شود.

ج) به مکان‌هایی در مناطق مرتفع کوهستانی که رودهای متعددی از آنجا سرچشمه می‌گیرند، ..... گفته می‌شود.

۱۸ دو مورد از ارزش‌های اقتصادی نواحی کوهستانی را بنویسید.

۱۹ گل‌فشان‌ها در کدام استان واقع‌اند؟ گل‌فشان‌ها به چه علت از اعماق زمین بالا می‌آیند؟

۲۰ با توجه به ویژگی‌های هر گزینه، کلمه مناسب را برای آن انتخاب کرده و بنویسید.

گنبد نمکی - دریای عمان - گل‌فشان - دریای خزر

الف) بزرگ‌ترین پهنه آبی محصور در خشکی

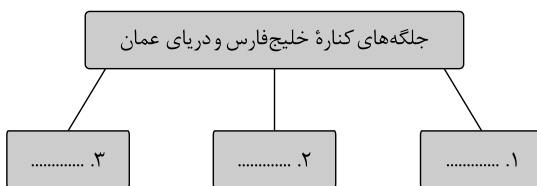
ب) یکی از فعال‌ترین و زیباترین پدیده‌های رشته‌کوه زاگرس

ج) پدیده‌ای به شکل گنبدی یا مخروطی که به علت خروج گاز یا بخار آب از اعماق زمین بالا می‌آیند.

د) دریایی با قابلیت دفاعی مناسب از نظر اقتصادی و نظامی

۲۱ چهار مورد از ارزش اقتصادی جلگه‌ها را بنویسید.

۲۲ نمودار زیر را کامل کنید.

۲۳ عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

الف) بر اثر انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها دشت (ارژن - کاکان) ایجاد شده است.

۲۴ متن زیر را با دقت بخوانید و به سوالات مطرح شده پاسخ دهید.

لیلا دانش‌آموز یکی از شهرهای جنوب ایران است. او هر روز صبح در کنار آب‌های خلیج فارس به تماشای طلوع آفتاب می‌نشیند. خانواده لیلا از سال‌های بسیار دور در این منطقه زندگی می‌کنند و معیشت آنها به دریا وابسته است. شهر لیلا در اغلب روزهای سال دما و رطوبت بالایی دارد.

الف) شهر محل زندگی لیلا در دشت واقع شده است یا در جلگه؟ یک دلیل برای آن بنویسید.

ب) دو مورد از ارزش‌های اقتصادی این شهر را بنویسید.

خلیج فارس مسیر دریایی ایرانیان

۲۵ جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

یکی از زیباترین و فعال‌ترین پدیده‌های رشته کوه زاگرس، ..... است.

الف

پاسخنامه تشریحی

۱ الف

دشت‌ها

۲ ب

کوهستان‌ها

۳ پ

منطقه کوهستانی آذربایجان

۴ ت

شمال خراسان

۲ سرزمین‌های کوهستانی که اغلب بیش از هزار متر از سطح دریاهای آزاد ارتفاع دارند. سرزمین‌های پست و هموار که شامل دشت‌ها در نواحی داخلی و جلگه‌های کم‌ارتفاع در سواحل دریاهای می‌شوند.

۳ گزینه ۲،

۴ ریزش - لغزش - لرزش‌های خفیف و گسترده - طغیان رودها - بروز سیلاب (سه مورد کافی است)

۵ (۱) کوه‌های جفتای (۲) کوه‌های بزمان

۶ الف) دو رشته‌کوه ارسباران (قره داغ) در شمال و رشته‌کوه مرزی ایران و ترکیه، شمال و غرب منطقه کوهستانی آذربایجان را در بر گرفته است. (صفحه ۲۴ کتاب درسی)

ب) قله‌های دماوند، علم کوه، تخت سلیمان و توچال در رشته‌کوه البرز قرار دارند. (صفحه ۲۵ کتاب درسی)

ج) از رشته‌کوه‌های مهم کوه‌های شمال خراسان می‌توان هزار مسجد، آلاداغ و در اطراف نیشابور، بینالود را نام برد. (صفحه ۲۶ کتاب درسی)

د) در کوه‌های شرق و جنوب شرقی رشته‌کوه‌های بشاگرد و اطراف آن با ارتفاع نسبتاً کم و فرسوده‌ای وجود دارد. (صفحه ۳۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ارسباران (ب) تخت سلیمان (ج) بینالود (د) بشاگرد

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۷ رشته‌کوه زاگرس از برخورد صفحه عربستان و صفحه اوراسیا به وجود آمده است. این چین‌خوردگی‌ها پس از تشکیل، به حالت اولیه باقی نمانده و طی میلیون‌ها سال به علت فرسایش تغییر شکل یافته است.

(صفحه ۲۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

رشته‌کوه زاگرس از برخورد صفحه عربستان (۲۵/۰ نمره) و صفحه اوراسیا به وجود آمده است. (۲۵/۰ نمره) این چین‌خوردگی‌ها پس از تشکیل، به حالت اولیه باقی نمانده (۲۵/۰ نمره) و طی میلیون‌ها سال به علت فرسایش تغییر شکل یافته است. (۲۵/۰ نمره)

۸ الف) این کوه‌ها به شکل منظم و موازی در شمال شرقی ایران قرار دارند.

ب) هزارمسجد، آلاداغ و بینالود

(صفحه ۲۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) این کوه‌ها به شکل منظم (۲۵/۰ نمره) و موازی (۲۵/۰ نمره) در شمال شرقی ایران قرار دارند.

ب) هزارمسجد، آلاداغ و بینالود (ذکر دو مورد، هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۹ (۱) گسترش شهرهای پرونق اقتصادی مثل تهران، کرج

(۲) احداث جاده‌های ارتباطی (شوسه و راه آهن)

(۳) احداث سدها و هدایت رودخانه‌ها و بهره‌برداری از آنها

(۴) گسترش فعالیت‌های کشاورزی گوناگون

(۵) بهره‌برداری از معادن فراوان کوه‌های البرز

۱۰ جاذبه‌های گردشگری - گذران اوقات برای رصد ستارگان، کویرنوردی، مسابقات ورزشی - معادن و مصالح ساختمانی - استفاده از انرژی پاک، انرژی خورشید، باد - فعالیت کشاورزی (دو مورد کافی است)

۱۱ کوه جفتای در خراسان رضوی - کوه بزمان در سیستان و گردنه آوج در استان قزوین

۱۲ فعالیت‌های آتش‌فشانی

۱۳ به علت خروج گاز یا بخار آب

۱۴ الف) ماهی‌دشت کرمانشاه و دشت ارژن در فارس

ب) دشت نهاوند در استان همدان

۱۵ ساختمان زمین، مقاومت سنگ، عمق آب و تراکم آبرفت از مهم‌ترین علل پیدایش جلگه‌ها می‌باشند.

۱۶ از برخورد صفحه عربستان و صفحه اوراسیا به وجود آمده است.

۱۷ الف) ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی و همچنین در ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است. (صفحه ۱۴ کتاب درسی)
ب) اگر سه نقطه کوه جفتای در خراسان رضوی، گردنه آوج در استان قزوین و قلّه کوه بزمان یا خضر زنده در سیستان و بلوچستان را به یکدیگر وصل کنید، مثلثی تشکیل می‌شود که منطقه کوهستانی مرکزی نامیده می‌شود. (صفحه ۲۹ کتاب درسی)

ج) در مناطق مرتفع کوهستانی، مکان‌هایی وجود دارد که سرچشمه رودهای متعددی هستند، به این مکان‌ها کانون آبگیر گفته می‌شود. (صفحه ۵ کتاب درسی)
راهنمای تصحیح:

الف) ۲۵ تا ۴۰ درجه (ب) گردنه آوج (ج) کانون آبگیر
(هر مورد ۲٫۵ نمره)

۱۸ ذخایر آب - معدن و ذخایر طبیعی - دامداری

۱۹ گل‌فشان در قسمت‌های استان سیستان و بلوچستان و هرمزگان رخ می‌دهد که به علت خروج گازهایی از عمق زمین به صورت حباب این گل و آب بیرون می‌رود و گل‌فشان را تشکیل می‌دهد.

۲۰ الف) دریای خزر (صفحه ۱۹ کتاب درسی) (ب) گنبد نمکی (صفحه ۲۷ کتاب درسی)

ج) گل‌فشان (صفحه ۳۰ کتاب درسی) (د) دریای عمان (صفحه ۱۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) دریای خزر (۲٫۵ نمره) (ب) گنبد نمکی (۲٫۵ نمره)

ج) گل‌فشان (۲٫۵ نمره) (د) دریای عمان (۲٫۵ نمره)

۲۱ جلگه‌ها بهترین مکان‌های کشاورزی در کشورمان است. در جلگه‌های ساحلی شمالی و جنوب ایران از نظر گذران اوقات فراغت، ارزش ارتباطی، منابع طبیعی نظیر نفت و گاز و پرورش آبزیان دارای اهمیت می‌باشند.

۲۲ ۱- باهوکللات ۲- میناب ۳- خوزستان

۲۳

الف ارژن

۲۴

الف جلگه

دلیل: کنار دریا واقع شده است. (جلگه‌ها سرزمین‌های همواری هستند که از یک طرف به کوه‌ها، از طرف دیگر به دریاها و دریاچه‌ها منتهی می‌شوند).

ب) جاذبه‌های گردشگری، استفاده از انرژی پاک (انرژی امواج)، گذران اوقات فراغت، فعالیت‌های کشاورزی، صیادی، بازرگانی، تجاری

۲۵

الف گنبد نمکی

مشاوره کنکور نوتروفیل

بیستوفیل جغرافیا درس ۵ دهم

سال دهم

فهرست

- ۱..... اهمیت ناهمواری و پیدایش ناهمواری‌های ایران
- ۱..... تقسیمات ناهمواری‌های ایران
- ۱..... عوامل مؤثر بر آب‌وهوای ایران
- ۳..... انواع آب‌وهوای ایران و علل به وجود آمدن بیابان‌ها در ایران
- ۳..... آب‌وهوا چه تأثیری بر زندگی ما می‌تواند داشته باشد؟
- ۴..... کانون‌های آبگیری، دریاها و دریاچه‌های ایران

اهمیت ناهمواری و پیدایش

ناهمواری‌های ایران

۱ صحیح یا غلط بودن هر عبارت را مشخص کنید.

الف سازمان هواشناسی کشور با استفاده از اطلاعات روزانه، مانند فشار، رطوبت و دما، نقشه‌های هواشناسی تهیه می‌کند.

ب مهم‌ترین عامل ریزش‌های جوی در کشور توده‌ی هوای مرطوب غربی است.

تقسیمات ناهمواری‌های ایران

۲ گزینه‌های درست را مشخص کنید.

الف مهم‌ترین کمربندهای خشک و بیابانی کره‌ی زمین در اثر چه عاملی پدید آمده است؟

۱) پرفشار جنب حاره‌ای (۲) ورود توده‌های هوا (۳) دور بودن از دریاها (۴) جهت رشته‌کوه‌ها

ب کدام یک از ویژگی‌های آب‌وهوای گرم و شرجی است؟

۱) بارندگی زیاد - رطوبت بالا - دمای بالا (۲) بارندگی اندک - رطوبت بالا - دمای بالا
۳) بارندگی اندک - اعتدال دما - پوشش گیاهی غنی (۴) بارندگی زیاد - اختلاف دما - فقر پوشش گیاهی

پ به‌ازای هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع در لایه‌ی تروپوسفر جو زمین دمای هوا به‌طور میانگین حدوداً ..... کاهش می‌یابد.

۱) ۵ درجه (۲) ۶ درجه (۳) ۷ درجه (۴) ۱۰ درجه

۳ متن زیر را با دقت بخوانید و به سوالات مطرح‌شده پاسخ دهید.

لیلا دانش‌آموز یکی از شهرهای جنوب ایران است. او هر روز صبح در کنار آب‌های خلیج فارس به تماشای طلوع آفتاب می‌نشیند. خانواده‌ی لیلا از سال‌های بسیار دور در این منطقه زندگی می‌کنند و معیشت آنها به دریا وابسته است. شهر لیلا در اغلب روزهای سال دما و رطوبت بالایی دارد.

الف این شهر چه نوع آب و هوایی دارد؟

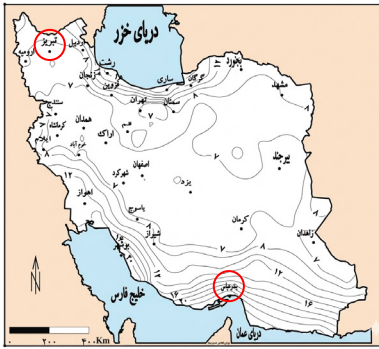
عوامل مؤثر بر آب‌وهوای ایران

۴ جدول زیر را کامل کنید.

نام توده‌ی هوا	جهت نفوذ به کشور	زمان ورود به کشور	منشأ	اثر آب‌وهوا
	شمال غرب ایران			
			عربستان	

۵ با توجه به عرض جغرافیایی دو شهر بندرعباس و تبریز بر روی نقشه، این دو شهر را از نظر تابش خورشید و تأثیر آن بر دما، با یکدیگر مقایسه کنید.

۶ مهم‌ترین سامانه بارشی در ایران کدام است و چه تأثیری دارد؟

۷ توده هوا را تعریف کنید.

۸ چرا در اطراف خط استوا هوای گرم و مرطوب وجود دارد؟

۹ عبارت‌های ستون اول توده‌های هوایی هستند که در طول سال وارد ایران می‌شوند، آنها را به منشأ مربوطه در ستون دوم وصل کنید. (در ستون دوم یک مورد اضافه است).

ستون اول	ستون دوم
الف) توده هوای مرطوب غربی	۱) اقیانوس هند
ب) توده هوای سودانی	۲) سیبری
ج) توده هوای گرم و خشک	۳) اقیانوس اطلس
د) توده هوای مرطوب موسمی	۴) دریای سرخ
	۵) عربستان

۱۰ ویژگی‌های توده هوای مرطوب موسمی را بنویسید.

۱۱ هریک از عبارات سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است).

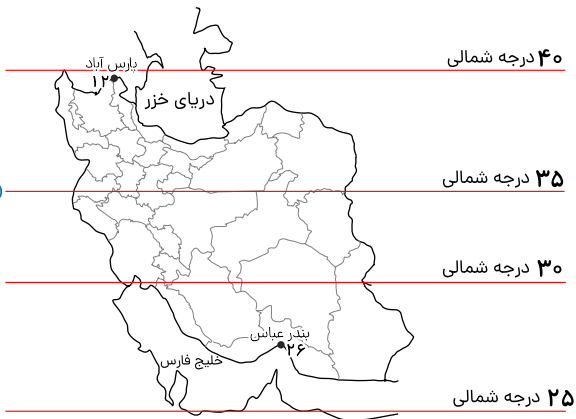
الف) توده هوای مرطوب غربی	۱- سیبری
ب) توده هوای مرطوب موسمی	۲- دریای مدیترانه
ج) توده هوای سودانی	۳- اقیانوس هند
	۴- دریای سرخ

۱۲ در جمله زیر کلمات نادرست را تشخیص دهید و جمله درست را بنویسید.

«ارتفاع رشته‌کوه‌های بلند مانند البرز و زاگرس در پراکندگی جغرافیایی دمای کشور اثر دارد. این عامل موجب بارش‌های بیشتر در دامنه‌های جنوبی البرز و دامنه‌های شرقی زاگرس می‌شود.»

۱۳ با توجه به شکل زیر بیان کنید چرا شهر بندرعباس از پارس آباد گرم تر است؟

۱۴ مهم ترین کمربندهای خشک و بیابانی کره زمین بر اثر چه عاملی به وجود آمده است؟

- ۱) ورود توده های هوا   ۲) پرفشار جنب حاره ای   ۳) دور بودن از دریاها   ۴) جهت رشته کوه ها

۱۵ با توجه به عرض جغرافیایی دو شهر بندرعباس و تبریز بر روی نقشه، این دو شهر را از نظر زاویه تابش خورشید و تاثیر آن بر دما با یکدیگر مقایسه کنید.

انواع آب و هوای ایران و علل به وجود

۱۶ دو مورد از ویژگی های آب و هوای معتدل خمری بیابانها در ایران

۱۷ کویر چیست و عامل ایجاد آن را بنویسید.

۱۸ چه عواملی در ایجاد بیابانهای ایران نقش دارند؟ دو بیابان معروف ایران را نام ببرید.

۱۹ هریک از ویژگی های زیر مربوط به کدام یک از انواع آب و هوا می باشد.

الف) دارای بارش اندک به همراه رطوبت نسبی بالا و میانگین دمای بالای سالیانه می باشد.

ب) دارای بارندگی زیاد و کاهش دما همراه با افزایش ارتفاع و میانگین دمای پایین می باشد.

ج) دارای بارندگی زیاد و اعتدال دما در طول سال و دارای پوشش گیاهی غنی می باشد.

آب و هوا چه تأثیری بر زندگی ما

۲۰ چه عواملی باعث ایجاد ریزگردها در برخی از کشورها شده است؟ (۳ مورد)

۲۱ چرا در گذشته به شرایط اقلیمی در ساختمان سازی توجه می کردند؟

۲۲ دو مورد از راه های مقابله با ریزگردها را بنویسید.

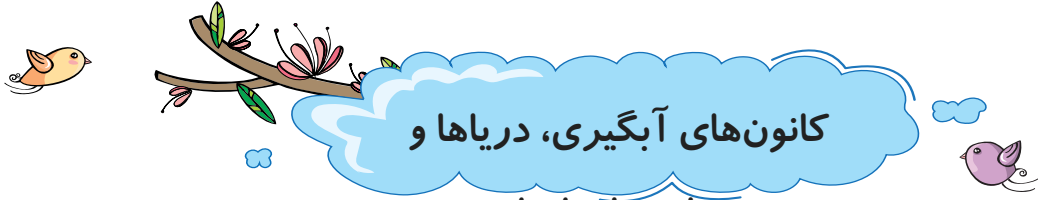

۲۳ منظور از وارونگی دما چیست؟

۲۴ با توجه به تشدید بحران ریزگردها در دهه‌های اخیر به سوالات زیر پاسخ دهید.

الف دو مورد از عواملی که باعث شکل‌گیری بحران ریزگردها در منطقه شده است را بنویسید.

ب برای مقابله با پدیده ریزگردها دو مورد از راهکارهای پیشنهادی را بنویسید.

کانون‌های آبگیری، دریاها و

۲۵ درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید.

دریاچه‌های ایران

الف عامل اصلی شکل‌گیری کویر، تبخیر شدید است.

ب جهت رشته‌کوه‌ها موجب بارش بیشتر در دامنه‌های جنوبی البرز و دامنه‌های شرقی زاگرس می‌شود.

پاسخنامه تشریحی

الف

صحیح

ب

غلط

۲

الف

گزینه ۱: پرفشار جنب حاره‌ای

ب

گزینه ۲: بارندگی اندک - رطوبت بالا - دمای بالا

پ

گزینه ۲: ۶ درجه

۳

الف

آب و هوای گرم و شرجی

۴

نام توده هوا	جهت نفوذ به کشور	زمان ورود به کشور	منشأ	اثر آب‌وهوا
توده هوای مرطوب غربی	شمال غرب ایران	فصل زمستان	دریای مدیترانه اقیانوس اطلس	سبب بارش برف و باران
توده هوای گرم و خشک	جنوب و جنوب غربی	تابستان	عربستان	افزایش شدید دما

۵ بندرعباس: زاویه تابش خورشید هنگام ظهر، نزدیک به عمود است، (نزدیک بودن به خط استوا) در نتیجه، مقدار تابش خورشید بیشتر و هوا گرم‌تر است. (دو مورد کافی است)

تبریز: مناطق شمالی کشور که در عرض‌های بالای جغرافیایی قرار دارند، زاویه تابش خورشید مایل‌تر است، مقدار تابش کمتر و هوا سردتر است.

۶ توده هوای مرطوب غربی است که در دوره سرد سال وارد کشور شده و موجب ریزش برف و باران و تأمین آب می‌شود.

۷ حجم بزرگی از هوا است که ویژگی فیزیکی آن به‌خصوص از نظر دما و رطوبت، در سطح افقی در صدها کیلومتر تقریباً همسان باشد.

۸ در اطراف خط استوا به دلیل گرم بودن و صعود هوا، کمربند کم‌فشار حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب‌وهوای گرم و مرطوب است.

۹ الف) ← ۳ ب) ← ۴ ج) ← ۵ د) ← ۱

۱۰ برخی سال‌ها در دوره گرم از اقیانوس هند به ایران نفوذ و موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود.

۱۱ الف) ← ۲: توده هوای مرطوب غربی: رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را در دوره سرما به داخل ایران منتقل کرده و برف و باران به همراه دارد.

ب) ← ۳: توده هوای مرطوب موسمی: برخی سال‌ها در دوره گرم از اقیانوس هند به ایران نفوذ و موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود.

ج) ← ۴: توده هوای سودانی: گاهی در دوره سرد سال رطوبت دریای سرخ را به کشور ما می‌آورد و باعث بارندگی می‌شود.

(صفحه ۴۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ← گزینه ۲ ب) ← گزینه ۳ ج) ← گزینه ۴

(هر مورد ۲٫۵ نمره)

۱۲ جهت رشته کوه‌های بلند مانند البرز و زاگرس در پراکندگی جغرافیایی بارش کشور اثر دارد. این عامل موجب بارش‌های بیشتر در دامنه‌های شمالی البرز و دامنه‌های غربی زاگرس می‌شود.

(صفحه ۳۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

جهت (۲٫۵ نمره) رشته کوه‌های بلند مانند البرز و زاگرس در پراکندگی جغرافیایی بارش (۲٫۵ نمره) کشور اثر دارد. این عامل موجب بارش‌های بیشتر در دامنه‌های شمالی (۲٫۵ نمره) البرز و دامنه‌های غربی (۲٫۵ نمره) زاگرس می‌شود.

۱۳ شهر بندرعباس به دلیل اینکه در عرض پایین جغرافیایی قرار دارد یعنی نزدیک به خط استوا است پس در نتیجه، زاویه تابش خورشید را در هنگام ظهر نسبت به شهر پارس‌آباد عمودتر دریافت کرده است. بنابراین دمای هوای بندرعباس نسبت به پارس‌آباد گرم‌تر است.

(صفحه ۳۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

شهر بندرعباس به دلیل اینکه در عرض پایین جغرافیایی قرار دارد (۲٫۵ نمره) یعنی نزدیک به خط استوا است (۲٫۵ نمره) پس در نتیجه، زاویه تابش خورشید را در هنگام ظهر نسبت به شهر پارس‌آباد عمودتر دریافت کرده است (۲٫۵ نمره) بنابراین دمای هوای بندرعباس نسبت به پارس‌آباد گرم‌تر است (۲٫۵ نمره).

۱۴) پر فشار جنب حاره‌ای

۱۵) بندرعباس: زاویه تابش خورشید هنگام ظهر، نزدیک به عمود است، (نزدیک بودن به خط استوا) در نتیجه، مقدار تابش خورشید، هوا گرم‌تر است. تبریز: مناطق شمالی کشور که در عرض‌های بالای جغرافیایی قرار دارند، زاویه تابش خورشید مایل‌تر است، مقدار تابش کمتر، هوا سردتر است.

۱۶) بارندگی زیاد - اعتدال دما در طول سال - پوشش گیاهی غنی

۱۷) عامل اصلی ایجاد کویر تبخیر شدید است.

۱۸) پُرفشار جنب حاره‌ای - جهت رشته‌کوه‌های البرز و زاگرس - دور بودن از دریاها و منابع رطوبتی

بیابان لوت و دشت کویر

۱۹) الف) آب‌وهوای گرم و شرجی

ب) آب‌وهوای کوهستانی

ج) آب‌وهوای معتدل خزری

(صفحه ۴۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) آب‌وهوای گرم و شرجی (۲۵، ۰ نمره)

ب) آب‌وهوای کوهستانی (۲۵، ۰ نمره)

ج) آب‌وهوای معتدل خزری (۲۵، ۰ نمره)

۲۰) کاهش ریزش‌های جوی - خشک شدن باتلاق‌ها - مدیریت ضعیف منابع آب در این مناطق

۲۱) در خانه‌هایشان احساس آرامش می‌کردند و انرژی کمتری هم مصرف می‌شد.

۲۲) احیای تالاب‌ها - تأمین حقایق رودخانه‌های منطقه - اجرای طرح‌های مهار بیابان - تغییر شیوه کشت - مدیریت صحیح آب در بخش‌های مختلف (دو مورد کافی است)

۲۳) قرار گرفتن یک لایه هوای گرم میان دو لایه هوای سرد بر اثر نبود حرکت صعودی و جابه‌جایی هوا را وارونگی دما می‌گویند.

۲۴)

۱) کاهش ریزش‌های جوی (۲) خشک شدن باتلاق‌ها (۳) مدیریت ضعیف منابع آب، باعث شکل‌گیری این پدیده شده است.

الف

ب

احیای تالاب‌ها، تأمین حقایق رودخانه‌های منطقه، اجرای طرح‌های مهار بیابان، تغییر در شیوه کشت، مدیریت صحیح آب در بخش‌های مختلف روش‌های مناسبی است.

۲۵)

الف

درست

ب

نادرست

مشاوره کنکور نوتروفیل

بیستوفیل جغرافیا درس ۶ دهم

سال دهم

فهرست

- ۱..... تقسیمات ناهمواری‌های ایران
- ۱..... آب قابل دسترس و ویژگی رودهای ایران
- ۱..... کانون‌های آبگیری، دریاها و دریاچه‌های ایران
- ۲..... خلیج فارس مسیر دریایی ایرانیان برای همکاری جهانی
- ۳..... آلودگی دریاها، دریاچه‌های ایران

تقسیمات ناهمواری‌های ایران

۱ عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

الف دریاچه (زریبار - نیریز) یکی از دریاچه‌های فصلی ایران است.

ب داشتن عمق مناسب یکی از ویژگی‌های (دریای عمان - خلیج فارس) است.

پ به مساحتی از کشور که آب رودهای آن به دریاها اطراف می‌ریزد، حوضه آبریز (داخلی - خارجی) گفته می‌شود.

آب قابل دسترس و ویژگی رودهای

۲ در دهه‌های اخیر کدام فعالیت‌های انسانی موجب **اپیدمانی** البرز شده است؟ چهار مورد بنویسید.

۳ عبارت مناسب را از داخل کمانک (پرانتز) انتخاب کنید.

الف مکان‌هایی در مناطق مرتفع کوهستانی که سرچشمه رودهای متعدّدند. (کانون‌های آبگیر - حوضه آبریز) نام دارند.

ب رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند. (دائمی / طغیانی) هستند.

۴ درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید.

الف در ایران بیشترین بارش‌ها در اوایل فصل پاییز تا اواخر فصل بهار اتفاق می‌افتد.

ب آب موجود در ایران از ریزش‌های جوی تأمین می‌شود.

۵ در جمله زیر کلمات نادرست را تشخیص دهید و جمله صحیح را بازنویسی کنید.

در ایران بیشتر بارش‌ها در اوایل فصل پاییز تا اواخر فصل بهار می‌بارد، به این دلیل هرچه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم، آبدهی رودها بیشتر می‌شود.

کانون‌های آبگیری، دریاها و

۶ هر یک از ویژگی‌های زیر، مربوط کدام **دریاچه‌های ایران** است؟

الف حداقل در هشت ماه از سال، بیش از ۵۰۰ میلی‌متر بارش دارد.

ب در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک که بارش‌های کوتاه رخ می‌دهد، این کانون‌ها شکل می‌گیرد.

ج کانون آبگیری که در فصول سرد سال، ذخیره برف را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ می‌کند.

۷ دو رود «ولگا» و «کورا» به ترتیب از کدام جهت‌های جغرافیایی به دریای خزر می‌ریزند؟

الف) غرب و شمال (ب) شمال و جنوب (ج) شمال و غرب (د) شمال و شرق

۸ کانون آبگیر فصلی را تعریف کنید.

۹ نام دیگر دریای خزر در نقشه‌های خارجی چیست و سطح آب آن ۲۸ متر ..... از سطح آب‌های آزاد است.

(۱) کاسپین - پایین‌تر (۲) کاسپین - بالاتر (۳) هیرکانی - بالاتر (۴) هیرکانی - پایین‌تر

۱۰ رودهای اترک و گرگان از کدام جهت به دریای خزر می‌ریزند؟

- ۱۱ طولانی‌ترین رودهایی که از جهت‌های مختلف به دریای خزر می‌ریزند، کدام‌اند؟
- ۱) ولگا و اورال از شمال، سفیدرود و ارس از جنوب
  - ۲) ولگا و اورال از شمال، سفیدرود و هراز از جنوب
  - ۳) اترک و گرگان از شمال شرق، کورا و ارس از جنوب غرب
  - ۴) ولگا و کورا از شمال، سفیدرود و هراز از جنوب

۱۲ هر یک از ویژگی‌های زیر مربوط به کدام یک از کانون‌های آبگیر می‌باشد.

الف حداقل در هشت ماه از سال، بیش از ۵۰۰ میلی‌متر بارش دارد.

- ب** در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک که بارش‌های کوتاه رخ می‌دهد، این نوع کانون‌ها شکل می‌گیرد.
- پ** کانون آبگیری که در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم حفظ می‌کند.

خلیج فارس مسیر دریایی ایرانیان

۱۳ دلایل اهمیت دریای عمان را شرح دهید برای همکاری جهانی

۱۴ با توجه به ویژگی‌های هر عبارت، کلمه مناسب را برای آن انتخاب کنید. (سه مورد اضافه است).

کوه‌های مینیاتوری - دنا - گنبد نمکی - سهند - دریای خزر - دریای عمان - تنگه هرمز

- الف) توده کوهستانی که بر اثر فعالیت‌های آتشفشانی به وجود آمده است.
- ب) یکی از زیباترین پدیده‌های رشته‌کوه زاگرس است.
- ج) این دریا در مجاورت اقیانوس هند است.
- د) اقیانوس هند را به خلیج فارس متصل می‌کند.

۱۵ کدام یک از ویژگی‌های زیر درباره رود کارون درست است؟

- ۱) یکی از رودهای نسبتاً کم‌آب ایران است.
- ۲) از طریق دریای عمان به خلیج فارس می‌ریزد.
- ۳) تنها رود قابل کشتیرانی ایران است.
- ۴) کارون و کرخه تنها رودهایی هستند که به دریای خزر می‌ریزند.

۱۶ جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف به خلیج‌های کوچک سواحل خلیج فارس ..... می‌گویند.

۱۷ کدام گزینه از ویژگی‌ها و قابلیت‌های منحصر به فرد دریای عمان می‌باشد.

- ۱) عمق مناسب دریا   ۲) مراکز صید مروارید   ۳) وجود انواع ماهیان خاویاری   ۴) بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان

آلودگی دریاها، دریاچه‌های ایران

۱۸ کدام یک از گزینه‌های ستون سمت راست با شماره‌های ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است)

الف) دریاچه ارومیه	۱) خور
ب) دریای عمان	۲) تالاب
ج) خلیج فارس	۳) کبودان
د) دریای خزر	۴) مکران
	۵) کاسپین

۱۹ جاهای خالی زیر را با کلمات مناسب پر کنید.

الف) انواع ماهیان خاویاری جهان فقط در دریای ..... زندگی می‌کنند.

ب) به خلیج‌های کوچک سواحل خلیج فارس ..... می‌گویند.

ج) تنها دریای آزاد ایران، که از طریق آن می‌توان به آب‌های همهٔ دریاچه‌های جهان دسترسی داشت، دریای ..... است.

د) در قلّهٔ بعضی کوه‌های آتش‌فشانی مانند ..... دریاچه‌های کوچکی وجود دارند که آب آنها از ذوب برف‌ها تأمین می‌شود.

۲۰ در متن زیر کلمات نادرست را تشخیص دهید و جملهٔ درست را بنویسید.

دریاچهٔ ارومیه اولین دریاچهٔ آب شیرین جهان و یکی از مهم‌ترین زیست‌بوم‌های خشکی ایران است. این دریاچه بزرگ‌ترین دریاچهٔ خارجی کشور بوده و از ارزش‌های بی‌نظیر طبیعی و اکولوژیک برخوردار است.

۲۱ کدام یک از گزینه‌های ستون سمت راست با شماره‌های ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است)

الف) دریاچهٔ مسیله	۱) استان فارس
ب) دریاچهٔ زریبار	۲) استان کرمان
ج) دریاچهٔ هامون	۳) استان کردستان
د) دریاچهٔ پریشان	۴) استان قم
	۵) استان سیستان و بلوچستان

۲۲ با توجه به ویژگی‌های هر گزینه، کلمهٔ مناسب را برای آن انتخاب کنید.

دریاچهٔ ارومیه - کرخه - سبلان - کاسپین - بوموسی

الف) جزیرهٔ مهم ایران در خلیج فارس است.

ب) رودی مهم که به خلیج فارس می‌ریزد.

ج) یکی از نام‌های قدیمی آن چیچست بوده است.

د) دریاچهٔ آتش‌فشانی که اغلب مواقع سال یخ بسته است.

۲۳ به سوالات زیر در ارتباط با دریاچهٔ ارومیه پاسخ دهید.

الف) آب این دریاچه چگونه تأمین می‌شود؟

ب) از دلایل اهمیت این دریاچه دو مورد را بنویسید.

۲۴ درستی یا نادرستی جملات زیر را مشخص نمایید.

الف) دریاچهٔ هامون در استان سیستان و بلوچستان، از دریاچه‌های دائمی ایران است.

۲۵ دو مورد از دلایل اهمیت دریاچهٔ ارومیه را بنویسید.

پاسخنامه تشریحی

۱

الف

زریبار یا زیروار

ب

دریای عمان

پ

خارجی

۲ گسترش شهرهایی مانند تهران و کرج - احداث جاده‌های ارتباطی - احداث سد ها - هدایت رودخانه‌ها و بهره‌برداری از آنها - گسترش فعالیت‌های کشاورزی - بهره‌برداری از معادن (چهار مورد کافی است)

۳

الف

کانون‌های آبگیر

ب

دائمی

۴

الف

نادرست؛ در ایران بیشتر بارش‌ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار اتفاق می‌افتد.

ب

درست

۵ در ایران بیشتر بارش‌ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار می‌بارد، به این دلیل هر چه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم، آبدهی رودها بیشتر می‌شود.

۶

الف) دائمی (ب) اتفاقی (ج) فصلی

۷

گزینه ج: شمال و غرب

۸ اگر کانون‌های آبگیر در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند، بدون توجه به میزان بارش و زمان آن جزء کانون‌های فصلی به شمار می‌رود.

۹

گزینه ۱؛ دریای خزر در نقشه‌های خارجی کاسپین نامیده می‌شود و سطح آب این دریا از سطح آب‌های آزاد حدود ۲۸ متر پایین‌تر است.

۱۰

جنوب شرق

۱۱ گزینه ۲؛ طولانی‌ترین رودهایی که به دریای خزر می‌ریزند عبارت‌اند از: رود ولگا و اورال از شمال، سفیدرود و هراز از جنوب، رود اترک و گرگان از جنوب شرق و رود کورا از جنوب غرب.

۱۲

الف

کانون‌های دائمی

ب

کانون‌های اتفاقی

پ

کانون‌های فصلی

۱۳ مجاورت با آب‌های آزاد یا اقیانوس هند، وجود سواحل مناسب از نظر اقتصادی و نظامی

۱۴

الف) سهند (ب) گنبد نمکی (ج) دریای عمان (د) تنگه هرمز

۱۵ گزینه ۳؛ مهم‌ترین رودهایی که به خلیج فارس می‌ریزند عبارت‌اند از: کارون، کرخه، دالکی و مند. کارون پرآب‌ترین، طویل‌ترین و تنها رود قابل کشتیرانی است.

۱۶

الف

خور

۱۷

۱) عمق مناسب دریا

۱۸ الف) ۳؛ این دریاچه (دریاچه ارومیه) را با نام‌های دیگری همچون چیچست و کیودان نیز می‌شناخته‌اند. (صفحه ۵۸ کتاب درسی)

ب) ۴؛ آنچه امروز دریای عمان نامیده می‌شود، در گذشته دریای مکران نام داشت. (صفحه ۵۵ کتاب درسی)

ج) ۱؛ به خلیج‌های کوچک سواحل خلیج فارس خور می‌گویند. (صفحه ۵۴ کتاب درسی)

د) ۵؛ دریای خزر در نقشه‌های خارجی کاسپین نامیده می‌شود. (صفحه ۵۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف ← ۳ (ب) ← ۴ (ج) ← ۱ (د) ← ۵

(هر مورد ۰٫۲۵ نمره)

۱۹ الف) انواع ماهیان خاویاری جهان فقط در دریای خزر زندگی می‌کنند. (صفحه ۵۳ کتاب درسی)

(ب) به خلیج‌های کوچک سواحل خلیج فارس خور می‌گویند. (صفحه ۵۴ کتاب درسی)

(ج) تنها دریای آزاد ایران، که از طریق آن می‌توان به آب‌های همه دریاهای جهان دسترسی داشت، دریای عمان است. (صفحه ۵۵ کتاب درسی)

(د) در قله بعضی کوه‌های آتشفشانی مانند سیلان دریاچه‌های کوچکی وجود دارند که آب آنها از ذوب برف‌ها تأمین می‌شود. (صفحه ۵۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) خزر (۵/۵ نمره) (ب) خور (۵/۵ نمره) (ج) عمان (۵/۵ نمره) (د) سیلان (۵/۵ نمره)

۲۰ دریاچه ارومیه دومین دریاچه آب شور جهان و یکی از مهم‌ترین زیست‌بوم‌های آبی ایران است. این دریاچه بزرگ‌ترین دریاچه داخلی کشور بوده و از ارزش‌های بی‌نظیر طبیعی و اکولوژیک برخوردار است.

(صفحه ۵۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

دریاچه ارومیه دومین (۲۵/۵ نمره) دریاچه آب شور (۲۵/۵ نمره) جهان و یکی از مهم‌ترین زیست‌بوم‌های آبی (۲۵/۵ نمره) ایران است. این دریاچه بزرگ‌ترین دریاچه داخلی (۲۵/۵ نمره) کشور بوده و از ارزش‌های بی‌نظیر طبیعی و اکولوژیک برخوردار است.

۲۱ الف) ← ۴: استان قم (ب) ← ۳: استان کردستان

(ج) ← ۵: استان سیستان و بلوچستان (د) ← ۱: استان فارس

مهم‌ترین دریاچه‌های دائمی ایران عبارت‌اند از: دریاچه ارومیه، زریبار (زریوار) در غرب مریوان در استان کردستان، پریشان (فامور)، مهارلو (استان فارس). مهم‌ترین دریاچه‌های فصلی ایران عبارت‌اند از: دریاچه مسیله در قم، نیریز در فارس، هامون در سیستان و بلوچستان و جازموریان بین استان کرمان و سیستان و بلوچستان.

(صفحه ۵۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ← ۴: استان قم (۲۵/۵ نمره) (ب) ← ۳: استان کردستان (۲۵/۵ نمره)

(ج) ← ۵: استان سیستان و بلوچستان (۲۵/۵ نمره) (د) ← ۱: استان فارس (۲۵/۵ نمره)

۲۲ الف) بوموسی

(ب) کرخه

(ج) ارومیه

(د) سیلان

۲۳

الف

آب این دریاچه علاوه بر چشمه‌های کف و حاشیه آن، از طریق رودهای متعددی تأمین می‌شود.

ب

(۱) وجود جزایر متعدد که محل زندگی انواع پرندگان مهاجر است (۲) همچنین در اطراف دریاچه، املاح و رسوباتی است که برای درمان امراض پوستی مورد استفاده قرار

می‌گیرد. (۳) آب این دریاچه موجب معتدل شدن آب‌وهوای منطقه شده است.

۲۴

الف

نادرست. از دریاچه‌های فصلی ایران است.

۲۵

(۱) وجود جزایر متعددی که محل سکونت انواع پرندگان مهاجر است.

(۲) در اطراف دریاچه، املاح و رسوباتی که برای درمان امراض پوستی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

(۳) آب این دریاچه موجب معتدل شدن آب‌وهوای منطقه شده است.

مشاوره کنکور نوتروفیل

بیستوفیل جغرافیا درس ۷ دهم

سال دهم

فهرست

- ۱ ..... پراکندگی جمعیت در ایران و رشد جمعیت
- ۱ ..... ساختمان جمعیت، سیاست‌های جمعیتی و مهاجرت

پراکندگی جمعیت در ایران و رشد

۱ اثرات مهاجرت بر مکان مبدأ و مقصد را بنویسید. (مورد جمعیت)

۲ قاعده ۷۰ را تعریف کنید.

۳ جغرافی دانان در مورد پراکندگی جمعیت چه نظری دارند؟

۴ نقشه زیر مربوط به کدام یک از عوامل مؤثر در پراکندگی جمعیت است؟

نقشه رودهای دائمی و موقت

۵ اگر نرخ رشد جمعیت کشوری ۲ درصد باشد، بعد از چند سال جمعیت این کشور دو برابر خواهد شد.

۱۷ (۱)   ۳۵ (۲)   ۷۰ (۳)   ۱۴۰ (۴)

۶ در دهه‌های اخیر نقش کدام عامل در پراکندگی جمعیت بیشتر شده است؟

۷ چه چیزی زمان دو برابر شدن جمعیت یک کشور را نشان می‌دهد؟

۸ چه عواملی در رشد جمعیت مؤثر است؟

۹ درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

الف) جغرافی دانان معتقدند که نقشه پراکندگی جمعیت، همیشه ثابت است.

ب) سرمایه‌گذاری دولت‌ها یکی از عوامل انسانی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت است.

ج) خاک یکی از عوامل طبیعی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت است.

د) حمل‌ونقل یکی از عوامل طبیعی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت است.

ساختمان جمعیت، سیاست‌های

۱۰ علت هر یکی از مهاجرت‌های زیر چیست؟ (جمعیت و مهاجرت) (مهاجرت سیستانی‌ها به گرگان)

۱) از دست دادن چراگاه - سرمای شدید   ۲) دستیابی به منابع آب - سرمای شدید

۳) سرمای شدید - خشک شدن منابع آب   ۴) جنگ بین قبایل - خشک شدن منابع آب

۱۱ درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید.

الف) شاه عباس برای حفظ مرزهای شمالی ایران، تعدادی از قبایل کرد که به رزم‌آوری مشهور بودند را به نواحی شمال غربی کشور فرستاد.

ب) مهاجرت به هر شکلی، برای کشور مهاجر فرست و مهاجر پذیر، تغییرات اجتماعی و اقتصادی به همراه دارد.

۱۲ چرا مطالعه مهاجرت در بحث تغییرات جمعیتی اهمیت زیادی دارد؟

۱۳ در کدام گزینه راهکار مناسب برای کنترل پیری جمعیت تدوین شده است؟

۱) گسترش بهداشت اجتماعی (۲) تغییر ساختمان سنی جمعیت (۳) افزایش رشد طبیعی جمعیت (۴) استخراج آمار و اطلاعات دقیق

۱۴ پدیده مهاجرت را تعریف کنید.

۱۵ دو مورد از بندهای مرتبط با موضوع مهاجرت در سیاست‌های کلی جمعیت که توسط مقام معظم رهبری در سال ۱۳۹۳ ابلاغ شد را بیان کنید.

۱۶ چهار مورد از عواملی که در دهه‌های اخیر باعث کاهش مرگ‌ومیر شده است را نام ببرید.

۱۷ مهاجرت روستاییان به شهرها چه پیامدهایی دارد؟

۱۸ در جمله زیر کلمات نادرست را تشخیص داده و جمله صحیح را بنویسید.

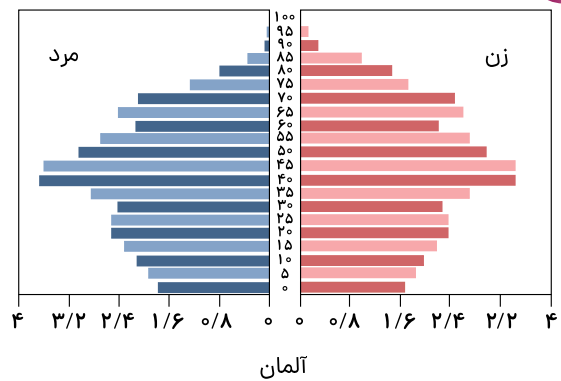
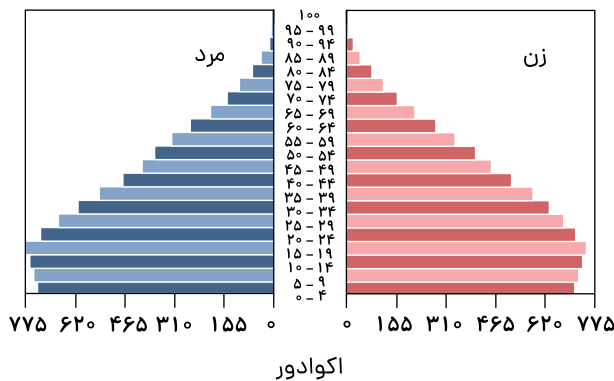
«در کشور ما، مهاجرت جوانان به خارج کشور از مهم‌ترین مهاجرت‌ها در دهه‌های اخیر بوده است.»

۱۹ در جملات زیر جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف) یکی از بندهای سیاست‌های کلی جمعیت مربوط به بازتوزیع فضایی و جغرافیایی جمعیت، متناسب با ظرفیت زیستی با تأکید بر تأمین..... با هدف توزیع متعادل و کاهش فشار جمعیتی است.

ب) اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید ادامه پیدا کند، جمعیت کشور به تدریج دچار ..... می‌شود.

۲۰ با توجه به هرم‌های سنی به سوالات زیر پاسخ دهید.

الف) میزان رشد موالید در کدام کشور بیشتر است؟

ب) کدام کشور درصد جمعیت فعال اقتصادی بیشتری دارد؟

پ) اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید ادامه پیدا کند، کشور با چه مشکلاتی روبه‌رو خواهد شد؟

۲۱ ادامه کاهش رشد جمعیت در آینده چه مشکلاتی برای کشور ما ایجاد می‌کند؟

۲۲ اثرات مهاجرت بر مکان مبدأ و مقصد را بنویسید.

۲۳ هرم سنی چه کاربردهایی دارد؟

۲۴ درستی یا نادرستی جملات زیر را مشخص نمایید.

الف) در مطالعات جمعیتی با بررسی ساختمان جمعیت، ویژگی‌های قابل اندازه‌گیری آن، مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

۲۵ هرم سنی چه کمکی به برنامه‌ریزان می‌کند؟

۲۶ در دهه‌های اخیر چه عواملی موجب افزایش سریع جمعیت شده است؟

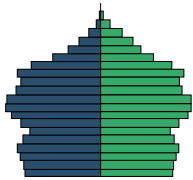
۲۷ چرا طی سال‌های ۱۳۷۵ - ۱۳۶۵ میزان رشد جمعیت ایران با روند کاهشی مواجه شد؟

۲۸ اثرات مهاجرت بر مکان مبدأ و مقصد، در چه زمینه‌هایی قابل مشاهده است؟

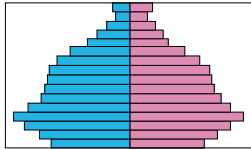
۲۹ در سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغی مقام معظم رهبری در ارتباط با مهاجرت، بر چه موضوعاتی تأکید شده است؟

۳۰ به کمک هرم‌های سنی مقابل به سؤالات پاسخ دهید.

(۲)

(۱)

الف میزان رشد موالید در کدام کشور بیشتر است؟

الف

ب کدام کشور افراد سالمند بیشتری دارد؟

ب

پ کدام کشور جمعیت فعال اقتصادی بیشتری دارد؟

پ

پاسخنامه تشریحی

۱ تغییرات به وجود آمده بر ترکیب سنی و جنسی - قیمت زمین و مسکن - اشتغال - امکانات و تجهیزات - فرهنگ و زبان

۲ زمان دوبرابر شدن جمعیت هر کشور را نشان می‌دهد و مهم‌ترین قاعدهٔ آینده‌نگری در جمعیت است.

۳ جغرافی دانان در مطالعهٔ پراکندگی جمعیت، عوامل طبیعی و انسانی را مورد توجه قرار می‌دهند. آنان معتقدند که نقشهٔ پراکندگی جمعیت، پیوسته در حال تغییر است. در دهه‌های اخیر، نقش انسان به‌عنوان عامل تأثیرگذار در پراکندگی جمعیت، نسبت به گذشته، افزایش چشمگیری داشته است. (صفحهٔ ۶۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

آنان معتقدند که نقشهٔ پراکندگی جمعیت، پیوسته در حال تغییر است. (۵/۵ نمره) در دهه‌های اخیر، نقش انسان به‌عنوان عامل تأثیرگذار در پراکندگی جمعیت، نسبت به گذشته، افزایش چشمگیری داشته است. (۵/۵ نمره)

۴ عوامل طبیعی (صفحهٔ ۶۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

عوامل طبیعی (۵/۵ نمره)

۵ ۳۵ (۲)

مدت زمان دو برابر شدن جمعیت = $\frac{70}{\text{نرخ رشد جمعیت}}$

۶ در دهه‌های اخیر، نقش انسان به‌عنوان عامل تأثیرگذار در پراکندگی جمعیت، نسبت به گذشته، افزایش چشمگیری داشته است.

(صفحهٔ ۶۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

عوامل انسانی (۵/۵ نمره)

۷ قانون ۷۰، زمان دو برابر شدن جمعیت هر کشور را نشان می‌دهد.

(صفحهٔ ۶۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

قانون ۷۰ (۵/۵ نمره)

۸ نکتهٔ مهم در رشد جمعیت، این است که نه تنها عامل طبیعی زاد و ولد در آن نقش دارد، بلکه مهاجرت از عوامل تأثیرگذار بر رشد جمعیت کشورها به‌شمار می‌رود.

(صفحهٔ ۶۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

در رشد جمعیت نه تنها عامل طبیعی زاد و ولد نقش دارد، (۵/۵ نمره) بلکه مهاجرت از عوامل تأثیرگذار بر رشد جمعیت کشورها به‌شمار می‌رود. (۵/۵ نمره)

۹ الف) نادرست؛ جغرافی دانان معتقدند که نقشهٔ پراکندگی جمعیت، پیوسته در حال تغییر است. (صفحهٔ ۶۵ کتاب درسی)

ب) درست؛ سرمایه‌گذاری دولت‌ها یکی از عوامل انسانی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت به‌شمار می‌رود. (صفحهٔ ۶۶ کتاب درسی)

ج) درست؛ خاک یکی از عوامل طبیعی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت به‌شمار می‌رود. (صفحهٔ ۶۶ کتاب درسی)

د) نادرست؛ حمل‌ونقل یکی از عوامل انسانی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت است. (صفحهٔ ۶۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) نادرست (۵/۵ نمره) ب) درست (۵/۵ نمره) ج) درست (۵/۵ نمره) د) نادرست (۵/۵ نمره)

۱۰ گزینهٔ ۳؛ آریایی‌ها از شمال دریای خزر به علت سرما و از دست دادن چراگاه‌ها، به سمت جنوب دریای خزر (ایران) مهاجرت کردند. همچنین خشک شدن منابع آب منطقهٔ سیستان، که ناشی از بی‌توجهی به بند تاریخی هیرمند بود، باعث مهاجرت سیستانی‌ها به سرزمین گرگان شد.

۱۱

الف

نادرست؛ شاه عباس برای حفظ مرزهای شمالی ایران، تعدادی از قبایل کرد که به رزم‌آوری و سلحشوری مشهور بودند را به نواحی شمال شرقی کشور فرستاد.

ب

درست

۱۲ زیرا اعضای یک خانواده با هم به دنیا نمی‌آیند و با هم از دنیا نمی‌روند ولی اغلب اعضای خانواده با هم مهاجرت می‌کنند و حتی در مواردی چندین خانواده یا کلیهٔ ساکنان یک منطقه به‌خاطر عامل یا عوامل مشترک جابه‌جا می‌شوند.

۱۳ گزینهٔ ۳؛ طی سال‌های ۱۳۷۵ - ۱۳۶۵ در مقایسه با دورهٔ زمانی قبل از آن، میزان رشد جمعیت با روند کاهشی مواجه شد. در این دوره به‌واسطهٔ اجرای سیاست‌های جمعیتی با رویکرد کنترل موالید، تعداد فرزندآوری خانواده‌ها بسیار کاهش یافت. ادامهٔ روند کاهش فرزندآوری طی دهه‌های بعدی موجب گردید تا نرخ رشد جمعیت با افت شدیدی مواجه شود، به طوری که در سال ۱۳۹۵ میزان رشد به ۱،۲۴ رسید، در نتیجه سیاست‌های جمعیتی از قبیل فرزندآوری و افزایش رشد طبیعی جمعیت می‌تواند این بحران را کم کند.

۱۴ مهاجرت عبارت است از جابه‌جایی بین دو واحد جغرافیایی یا به عبارتی ترک یک سرزمین و اسکان در سرزمین دیگر.

۱۵

- ۱) بازتوزیع فضایی و جغرافیایی جمعیت، متناسب با ظرفیت زیستی با تأکید بر تأمین آب با هدف توزیع متعادل و کاهش فشار جمعیتی
- ۲) حفظ و جذب جمعیت در روستاها و مناطق مرزی و کم‌تراکم و ایجاد مراکز جدید جمعیتی به‌ویژه در جزایر و سواحل خلیج فارس و دریای عمان از طریق توسعه شبکه‌های زیربنایی، حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری و ایجاد فضای کسب‌وکار با درآمد کافی
- ۳) مدیریت مهاجرت به داخل و خارج هماهنگ با سیاست‌های کلی جمعیت با تدوین و اجرای سازوکارهای مناسب
- ۴) تشویق ایرانیان خارج از کشور برای حضور و سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از ظرفیت‌ها و توانایی‌های آنان
- ۵) تقویت مؤلفه‌های هویت‌بخش ملی ایرانی، اسلامی، انقلابی و ارتقای وفاق و همگرایی اجتماعی در پهنه سرزمینی به‌ویژه در میان مرزنشینان و ایرانیان خارج از کشور.

۱۶ در دهه‌های اخیر بر اثر گسترش بهداشت و واکسیناسیون، لوله‌کشی و بهبود آب آشامیدنی، رونق صادرات نفت و واردات مواد غذایی؛ میزان مرگ‌ومیر کاهش یافته و سبب افزایش سریع جمعیت شده است.

۱۷ مهاجرت روستاییان به شهر باعث جذب نیروی انسانی جوان از روستا به شهر می‌شود. این مهاجرت در اقتصاد کشور با از دست دادن نیروی کار روستا و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر، خود را نشان می‌دهد.

(صفحه ۷۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

باعث جذب نیروی انسانی جوان از روستا به شهر می‌شود. (۲۵، نمره) این مهاجرت در اقتصاد کشور با از دست دادن نیروی کار روستا و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر، خود را نشان می‌دهد. (۷۵، نمره)

۱۸ در کشور ما، مهاجرت روستاییان به شهرها از مهم‌ترین مهاجرت‌ها در دهه‌های اخیر به‌شمار می‌رود.

(صفحه ۷۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

در کشور ما، مهاجرت روستاییان (۲۵، نمره) به شهرها (۲۵، نمره) از مهم‌ترین مهاجرت‌ها در دهه‌های اخیر به‌شمار می‌رود.

۱۹ الف) بازتوزیع فضایی و جغرافیایی جمعیت، متناسب با ظرفیت زیستی با تأکید بر تأمین آب با هدف توزیع متعادل و کاهش فشار جمعیتی. (صفحه ۷۴ کتاب درسی)

ب) اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید پیدا کند، جمعیت کشور به تدریج دچار پیری و در نهایت مشکلات دیگری به دنبال خواهد داشت. (صفحه ۷۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) آب (ب) پیری

(هر مورد ۲۵، نمره)

۲۰

الف اکوادور

ب آلمان

پ

اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید پیدا کند، جمعیت کشور به تدریج دچار پیری و در نهایت مشکلات دیگری به دنبال خواهد داشت. اساساً نباید سیاست کنترل جمعیت به گونه‌ای باشد که هرم سنی کشور به سمت سالمندی و کهنسالی حرکت کند، زیرا این پدیده مانع اصلی بر سر راه توسعه اقتصادی جامعه خواهد بود.

۲۱ کاهش رشد جمعیت می‌تواند مشکلاتی برای کشور ما ایجاد کند که از جمله می‌توان به برهم خوردن تعادل جمعیتی (سن و جنس)، کاهش نیروی فعال و تضعیف نیروی دفاعی کشور اشاره کرد.

(صفحه ۷۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

برهم خوردن تعادل جمعیتی (سن و جنس) (۵، نمره) کاهش نیروی فعال (۲۵، نمره) و تضعیف نیروی دفاعی (۲۵، نمره)

۲۲ مهاجرت بر مکان مبدأ و مقصد اثر می‌گذارد. تغییرات به‌وجود آمده بر ترکیب سنی، جنسی، قیمت زمین و مسکن، اشتغال، امکانات و تجهیزات، فرهنگ و زبان قابل مشاهده است مهاجرت به هر شکلی برای کشورهای مهاجر فرست و مهاجر پذیر تغییرات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و محیط زیستی به همراه دارد.

۲۳ به برنامه‌ریزان آن کشور کمک می‌کند که با ساختمان سنی جمعیت آشنا شوند و از آن برای برنامه‌ریزی استفاده کنند.

یا

برای تحقق برنامه‌های تأمین اجتماعی، بهبود وضعیت سالمندان، ارتقای سطح سلامت جامعه، تأمین شغل برای حال و آینده، ایجاد فرصت‌های تحصیلی، تفریحی و رفاهی برای جوانان، امنیت ملی و جلوگیری از پیری جمعیتی از اطلاعات و آمارهای سنی و جنسیتی جمعیت کمک می‌گیرد.

(صفحه ۷۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

به برنامه‌ریزان آن کشور کمک می‌کند که با ساختمان سنی جمعیت آشنا شوند (۵، نمره) و از آن برای برنامه‌ریزی استفاده کنند (۵، نمره).

یا

برای تحقق برنامه‌های تأمین اجتماعی، بهبود وضعیت سالمندان، ارتقای سطح سلامت جامعه، تأمین شغل برای حال و آینده، ایجاد فرصت‌های تحصیلی، تفریحی و رفاهی برای جوانان، امنیت

ملّی و جلوگیری از پیری جمعیتی از اطلاعات و آمارهای سنی و جنسیتی جمعیت کمک می‌گیرد. (ذکر چهار مورد کافی است، هر مورد ۰٫۲۵ نمره)

۲۴

الف

درست

۲۵ هر م سنی به برنامه‌ریزان کمک می‌کند که با ساختمان سنی جمعیت آن کشور آشنا شوند و از آن برای برنامه‌ریزی استفاده کنند. به عنوان نمونه برنامه‌ریزان برای تحقق برنامه‌های تأمین اجتماعی، بهبود وضعیت سالمندان، ارتقای سطح سلامت جامعه، تأمین شغل برای حال و آینده، ایجاد فرصت‌های تحصیلی، تفریحی و رفاهی برای جوانان، امنیت ملّی، جلوگیری از پیری جمعیتی، از اطلاعات و آمارهای سنی و جنسیتی جمعیت، کمک می‌گیرند.

(صفحه ۷۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

به برنامه‌ریزان کمک می‌کند که با ساختمان سنی جمعیت آن کشور آشنا شوند (۰٫۵ نمره) و از آن برای برنامه‌ریزی استفاده کنند (۰٫۵ نمره).
یا پاسخ زیر:

به عنوان نمونه برنامه‌ریزان برای تحقق برنامه‌های تأمین اجتماعی / بهبود وضعیت سالمندان / ارتقای سطح سلامت جامعه / تأمین شغل برای حال و آینده / ایجاد فرصت‌های تحصیلی، تفریحی و رفاهی برای جوانان / امنیت ملّی / جلوگیری از پیری جمعیتی از اطلاعات و آمارهای سنی و جنسیتی جمعیت، کمک می‌گیرند. (ذکر چهار مورد کافی است، هر مورد ۰٫۲۵ نمره)

۲۶ در دهه‌های اخیر بر اثر گسترش بهداشت و واکسیناسیون، لوله‌کشی و بهبود آب آشامیدنی، رونق صادرات نفت و واردات مواد غذایی؛ میزان مرگ‌ومیر کاهش یافته و سبب افزایش سریع جمعیت شده است.

(صفحه ۷۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

در دهه‌های اخیر بر اثر گسترش بهداشت و واکسیناسیون (۰٫۲۵ نمره)، لوله‌کشی و بهبود آب آشامیدنی (۰٫۲۵ نمره)، رونق صادرات نفت و واردات مواد غذایی (۰٫۲۵ نمره)؛ میزان مرگ‌ومیر کاهش یافته (۰٫۲۵ نمره) و سبب افزایش سریع جمعیت شده است.

۲۷ زیرا در این دوره به واسطه اجرای سیاست‌های جمعیتی با رویکرد کنترل موالید تعداد فرزندآوری خانواده‌ها بسیار کاهش یافت.

(صفحه ۷۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

زیرا در این دوره به واسطه اجرای سیاست‌های جمعیتی با رویکرد کنترل موالید (۰٫۵ نمره) تعداد فرزندآوری خانواده‌ها بسیار کاهش یافت (۰٫۵ نمره).

۲۸ تغییرات به‌وجودآمده بر ترکیب سنی و جنسی، قیمت زمین و مسکن، اشتغال، امکانات و تجهیزات، فرهنگ و زبان قابل مشاهده است.

(صفحه ۷۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

تغییرات به‌وجودآمده بر ترکیب سنی و جنسی، قیمت زمین و مسکن، اشتغال، امکانات و تجهیزات، فرهنگ و زبان قابل مشاهده است. (ذکر چهار مورد کافی است، هر مورد ۰٫۲۵ نمره)

۲۹ تشویق ایرانیان خارج از کشور برای حضور و سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از ظرفیت‌ها و توانایی‌های آنان.

(صفحه ۷۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

تشویق ایرانیان خارج از کشور برای حضور و سرمایه‌گذاری (۰٫۵ نمره) و بهره‌برداری از ظرفیت‌ها و توانایی‌های آنان (۰٫۵ نمره).

۳۰

الف

شکل (۱)

ب

شکل (۲)

پ

شکل (۲)

مشاوره کنکور نوتروفیل

بیستوفیل جغرافیا درس ۸ دهم

سال دهم

فهرست

۱..... تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران

۱..... تقسیمات کشوری در ایران

تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران

۱ در چه سالی قانون تقسیمات کشوری تصویب شد و ایران به چند شهرستان تقسیم شد؟

۲ دو ایالت ایران در زمان قاجار را نام ببرید.

۳ بعد از ورود اسلام به ایران، کشور چگونه از نظر سیاسی تقسیم‌بندی شده بود؟

۴ تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران بعد از اسلام را شرح دهید.

۵ در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه عناصر اصلی تقسیمات کشوری ایران کدام بودند؟ نام ببرید.

۶ تقسیمات کشوری ایران در دوره قاجار شامل چه ایالت‌هایی بود؟ نام ببرید.

۷ به سوالات زیر در ارتباط با تقسیمات کشوری ایران پاسخ دهید.

الف پس از ورود آریاییان به فلات ایران و در نخستین مرحله زندگی اجتماعی، به آبادی کوچک می‌گفتند؟

ب چرا کشور را به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنند؟

پ شهرستان توسط چه کسی اداره می‌شود؟

۸ عناصر اصلی تقسیمات کشوری دوره صفویه، افشاریه و زندیه را بنویسید.

۹ تقسیمات سرزمینی ایران در دوره ساسانی به ترتیب شامل ..... ، ..... ، ..... و ..... بود.

تقسیمات کشوری در ایران

۱۰ شهرستان را چه کسی اداره می‌کند؟

الف) ده‌دار (ب) فرماندار (ج) بخشدار (د) دهیار

۱۱ بخش را تعریف کنید.

۱۲ با توجه به تقسیمات کشوری ایران، هر عبارت ستون اول را با واژه مناسب آن در ستون دوم ارتباط دهید. (در ستون دوم یک مورد اضافه

است.)

ستون اول	ستون دوم
الف) از به هم پیوستن چند بخش هم‌جوار تشکیل شده است.	۱) شهر
ب) محلی است با حدود قانونی که در محدوده جغرافیایی بخش واقع شده است.	۲) دهستان
ج) واحد مبدأ تقسیمات کشوری است.	۳) شهرستان
د) کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری است.	۴) روستا
	۵) بخش

۱۳ هدف از تقسیمات کشوری چیست؟

۱۴ هدف از تقسیمات کشوری چیست؟

۱۵ درستی یا نادرستی جملات زیر را مشخص کنید.

الف از نظر نظام اداری، استان، تابع کشور است.

ب ده، کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری است.

۱۶ استان و شهرستان را تعریف کنید.

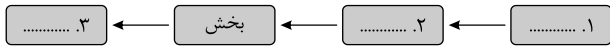

۱۷ بخش و دهستان را تعریف کنید؟

۱۸ مجموعه چند روستا، یک ..... را تشکیل می‌دهد.

۱۹ جدول زیر را کامل کنید.

۲۰ چرا یک کشور به واحدهای کوچک تقسیم می‌شود؟

پاسخنامه تشریحی

۱ در سال ۱۳۱۶ با تصویب قانون تقسیمات کشوری، ایران به ۱۰ استان که نام هر استان یک عدد بود و ۴۹ شهرستان تقسیم شد.

۲ آذربایجان - خراسان و سیستان - فارس و بندر - کرمان و بلوچستان

۳ پس از ورود اسلام به ایران، خلیفهٔ مسلمین برای هر شهر، حاکمی تعیین کرد و تمام کارها به حاکمان سپرده شد و هر کدام از آنها بر ولایتی حکمرانی می‌کردند.

۴ در دورهٔ عباسیان، قلمرو جغرافیایی آنها به واحدهایی تحت عنوان «ایالت»، تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید. در دورهٔ صفویه، افشار، زندیه و قاجاریه عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.

۵ در دورهٔ صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.

(صفحهٔ ۷۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

ایالت، ولایت، بلوک، قصبه. (ذکر چهار مورد، هر مورد ۰٫۲۵ نمره)

۶ در دورهٔ قاجار، ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم می‌شد. این ایالت‌ها عبارت بودند از: آذربایجان، کرمان و بلوچستان، فارس و بندر، خراسان و سیستان

(صفحهٔ ۷۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

آذربایجان (۰٫۲۵ نمره)، کرمان و بلوچستان (۰٫۲۵ نمره)، فارس و بندر (۰٫۲۵ نمره)، خراسان و سیستان (۰٫۲۵ نمره)

۷

الف
ویس

برای ادارهٔ بهتر کشور، عرضه خدمات مناسب‌تر و تأمین نیازهای مردم، آن را به واحدهای کوچک‌تری تقسیم می‌کنند.

پ
فرماندار

۸ ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.

۹ سرزمین (ایالت) - خوره (استان) - تسوگ (شهرستان) - رستاک (دهستان)

۱۰ گزینهٔ ب: فرماندار

۱۱ واحدی از تقسیمات کشوری با محدودهٔ جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند دهستان همجوار، شامل چندین مزرعه، مکان، روستا و احیاناً شهر تشکیل شده که از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، واحد همگنی را به وجود آورده است.

۱۲ الف) ← ۳ ب) ← ۱ ج) ← ۴ د) ← ۲

۱۳ برای ادارهٔ بهتر کشور، عرضهٔ خدمات مناسب‌تر و تأمین نیازهای مردم، کشور را به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنند.

(صفحهٔ ۷۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

برای ادارهٔ بهتر کشور (۰٫۵ نمره)، عرضهٔ خدمات مناسب‌تر (۰٫۵ نمره) و تأمین نیازهای مردم (۰٫۵ نمره)

۱۴ برای ادارهٔ بهتر کشور و عرضهٔ مطلوب‌تر خدمات و تأمین نیازهای مردم.

۱۵

الف
نادرست، تشکیلات مرکزی (پایتخت). تابع کشور است.

ب
نادرست - دهستان کوچک‌ترین واحد است.

۱۶ استان بزرگ‌ترین واحد تقسیمات کشوری است که از به هم پیوستن چند شهرستان به وجود می‌آید و استاندار آن را اداره می‌کنند.

شهرستان از به هم پیوستن چند بخش تشکیل می‌شود و توسط فرماندار اداره می‌شود.

۱۷ بخش از به هم پیوستن چند دهستان به وجود می‌آید و توسط بخشدار اداره می‌شود.

دهستان از به هم پیوستن چند روستا، مزرعه و مکان به وجود می‌آید و توسط دهدار اداره می‌شود.

۱۸ دهستان

۱۹ ۱. استان ۲. شهرستان ۳. دهستان

۲۰ به‌منظور ادارهٔ بهتر کشور و ارائهٔ خدمات بهتر به مردم و رفع نیازهای آنها

مشاوره کنکور نوتروفیل

بیستوفیل جغرافیا درس ۹ دهم

سال دهم

فهرست

- ۱..... شکل گیری سکونتگاه‌ها، عوامل اثرگذار در گسترش سکونتگاه‌ها
- ۱..... انواع سکونتگاه، شکل سکونتگاه‌ها
- ۲..... تغییرات جمعیتی سکونتگاه‌های ایران، پیدایش شهری‌های پرجمعیت؛ خوب یا بد؟
- ۳..... نقش سکونتگاه‌ها و شهرگریزی

شکل‌گیری سکونتگاه‌ها، عوامل

۱ درستی یا نادرستی جملات اثرگذار را مشخص کنید و گسترش سکونتگاه‌ها

الف) بیشتر سکونتگاه‌های ایران در جلگه‌ها ایجاد شده‌اند.

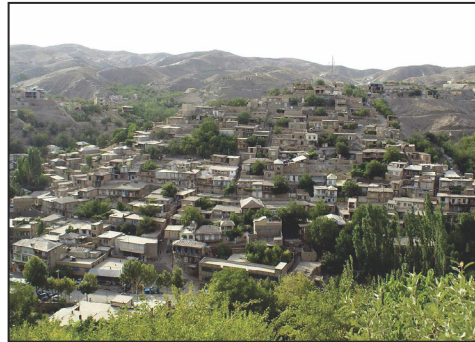
ب) در میان عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌های ایران، آب بیشتر از دیگر عوامل اهمیت داشته است.

ج) رودهای کورا و ارس از سمت جنوب شرق به دریای خزر می‌ریزند.

۲ از دیدگاه علم جغرافیا کدام شکل، یک سکونتگاه را نشان می‌دهد؟ دلایل خود را توضیح دهید.

شکل ۲- خانه عباسیان-کاشان

شکل ۱- روستای جاغرق-استان خراسان رضوی

۳ از دیدگاه دانش جغرافیا، سکونتگاه چیست؟

۴ پاسخ‌های خود را درباره عوامل اثرگذار در شکل‌گیری سکونتگاه‌ها را در جدول زیر وارد کنید.

عوامل طبیعی	عوامل انسانی
.....	عامل دفاعی و امنیت
.....	.....
شیب زمین	.....

انواع سکونتگاه، شکل سکونتگاه‌ها

۵ شیوه زندگی عشایری را توضیح دهید، و ایلات عمده کشور را نام ببرید.

۶ از انواع شکل سکونتگاه‌های شهری نمی‌باشد؟

الف) ترکیبی

ب) میدانگاهی

ج) شعاعی

د) شطرنجی

۷ ویژگی‌های سکونتگاه شهری را بنویسید.

۸ اشکال سکونتگاه‌های شهری را نام برده و یک مورد را توضیح دهید.

۹ عبارت مناسب را از داخل کمانک (پرانتر) انتخاب کنید.

الف) قرار گرفتن ایران در همسایگی عراق مربوط به موقعیت (مطلق - نسبی) است.

ب) برخی دشت‌ها مانند (ماهی دشت در استان کرمانشاه - دشت نهاوند در استان همدان) در نتیجه انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها پدید آمده‌اند.

ج) قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه شناخته شده در ایران، سکونتگاه (روستایی - عشایری) است.

۱۰ دو تصویر زیر مربوط به چه شکلی از سکونتگاه‌ها هستند؟

ب

الف

۱۱ در مقایسه با جمعیت عشایری و روستایی، جمعیت شهری به چه چیزهایی نیاز بیشتری دارد؟

۱۲ عبارت مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه شناخته شده در ایران، سکونتگاه (روستایی - عشایری) است.
ب) در روستای (پراکنده - متمرکز)، خانه‌ها با فاصله از هم قرار دارند.

۱۳ جدول زیر را کامل کنید.

نوع زندگی	جمعیت	معیشت	روابط اجتماعی	خدمات و تسهیلات
شهری	زیاد	۱.	۲.	۳. ....
روستایی	۴.	کشاورزی	۵.	۶. ....
عشایری	۷.	۸.	اجتماعی و قبیله‌ای	۹. ....

۱۴ شهر خطی چه شهری است؟

۱۵ منظور از شهر چیست؟

۱۶ سکونتگاه‌های روستایی ایران به چند دسته تقسیم می‌شوند؟ نام ببرید.

۱۷ با توجه به جدول، شکل سکونتگاه‌ها را به ویژگی آنها ارتباط دهید. (یک مورد در ستون سمت چپ اضافه می‌باشد)

ویژگی	شکل سکونتگاه
۱) حول محورهای ارتباطی (ریلی - جاده‌ای) شکل گرفته است.	الف) شهر شطرنجی
۲) خانه‌ها با فاصله از هم قرار دارند.	ب) روستای متمرکز
۳) در اطراف چشمه‌ها و مظهر قناعت گسترش یافته است.	ج) شهر خطی
۴) دارای یک مرکز اصلی (میدان) است.	د) روستای پراکنده
۵) دارای یک شبکه مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی می‌باشد.	

۱۸ جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف) قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه‌های شناخته شده در ایران، سکونتگاه ..... است.

تغییرات جمعیتی سکونتگاه‌های ایران،

۱۹ کلان‌شهر را تعریف کنید. پیدایش شهری (شهری) را چه جمعیتی مثال خوبی

یا بد؟

نقش سکونتگاه‌ها و شهرگریزی

۲۰ نقش هر یک از شهرهای زیر را بیان کنید.

الف) تهران ..... ب) پیرانشهر .....

۲۱ اصطلاح «مهاجرت معکوس» را تعریف کنید.

۲۲ نقش هر یک از سکونتگاه‌های زیر را بنویسید.

الف

ب

۲۳ در ارتباط با نقش شهرها کدام گزینه نادرست است؟

الف) نقش شهرها برگرفته از عوامل پیرامونی است.

ب) شهرها می‌توانند چندین کارکرد داشته باشند.

پ) نقش شهرها به مرور زمان تغییر می‌کند.

ت) سیمای شهرها متأثر از کارکرد آنها است.

۲۴ با توجه به وضع جغرافیایی و یا نقش سکونتگاه، جدول زیر را کامل کنید.

نمونه	نقش سکونتگاه	وضع جغرافیایی
	بندری	قرار گرفتن در کنار دریا
سرعین	.....	چشمه آب معدنی
.....	زیارتگاهی	.....
.....	معدنی	.....
.....	.....	دانشگاه‌های بزرگ
.....	اداری و سیاسی	.....
پیرانشهر	نظامی	.....
.....		بنای تاریخی
.....	بازرگانی	.....
مهران	.....	.....

۲۵ متن زیر را با دقت بخوانید و به سوالات مطرح شده پاسخ دهید.

لیلا دانش‌آموز یکی از شهرهای جنوب ایران است. او هر روز صبح در کنار آب‌های خلیج فارس به تماشای طلوع آفتاب می‌نشیند. خانواده لیلا از سال‌های بسیار دور در این منطقه زندگی می‌کنند و معیشت آنها به دریا وابسته است. شهر لیلا در اغلب روزهای سال دما و رطوبت بالایی دارد.

الف شهر محل زندگی لیلا چه نقشی دارد؟

پاسخنامه تشریحی

- ۱ الف نادرست؛ در سرزمین ما تعداد سکونتگاه‌ها در مناطق پاکبوهی بیشتر و جمعیت در آنها متراکم‌تر است. (صفحه ۲۲ کتاب درسی)
 ب درست؛ عواملی در شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران نقش دارند. بین این عوامل، آب بیشترین اهمیت را داشته است. (صفحه ۸۳ کتاب درسی)
 ج نادرست؛ رودهای کورا و ارس از سمت جنوب غرب به دریای خزر می‌ریزند. (صفحه ۵۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف نادرست (ب) درست (ج) نادرست
(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

- ۲ شکل ۱ (روستای جاغرق) یک سکونتگاه را نشان می‌دهد.

سکونتگاه محلی است، از مجموعه مساکن که عوامل طبیعی و انسانی در شکل‌گیری آن نقش دارند. هر شهر یا روستا یک سکونتگاه است، هر سکونتگاه از اجزای مختلفی تشکیل شده است.

- ۳ از دیدگاه دانش جغرافیا، سکونتگاه محلی است از مجموعه مساکن که عوامل طبیعی و انسانی در شکل‌گیری آن نقش دارند.

(صفحه ۸۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

از دیدگاه دانش جغرافیا، سکونتگاه محلی است از مجموعه مساکن (۵/۰ نمره) که عوامل طبیعی و انسانی در شکل‌گیری آن نقش دارند (۵/۰ نمره).

۴

عوامل طبیعی	عوامل انسانی
وجود آب مانند رودها و آب‌های زیرزمینی	عامل دفاعی و امنیت
آب‌وهوای مساعد	رونق تجارت و بازرگانی
شیب زمین	توسعه صنعت

- ۵ قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه که در ایران شناخته شده است، سکونتگاه عشایری است. در این شیوه زندگی، سکونت و یک‌جانشینی دائمی دیده نمی‌شود. عشایر به‌طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌کنند. عشایر، زندگی اجتماعی قبیله‌ای دارند و از ایل و طایفه تشکیل شده‌اند و پیوندهای خویشاوندی با هم دارند.

- ۶ گزینه ب: میدانگاهی

- ۷ جمعیت زیاد - بیشتر مردم سکونتگاه شهری، در بخش خدمات و صنعت شاغل هستند. - در شهرها تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم و شیوه زندگی مردم وجود دارد.

- ۸ شعاعی (ستاره‌ای) - شطرنجی - خطی

در شهرهای شطرنجی، یک شبکه مستطیل‌شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند.

- ۹ الف منظور از موقعیت نسبی هر کشور، محل قرارگیری آن نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی مثل سایر کشورها، دریاها، تنگه‌ها، کانال‌ها، خلیج‌ها، منابع اقتصادی و... است؛ بنابراین قرار گرفتن ایران در همسایگی عراق مربوط به موقعیت نسبی است. (صفحه ۱۶ کتاب درسی)

ب برخی دشت‌ها مانند ماهی‌دشت در استان کرمانشاه در نتیجه انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها پدید آمده‌اند. (صفحه ۳۱ کتاب درسی)

- ج قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه شناخته شده در ایران، سکونتگاه عشایری است. (صفحه ۸۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف نسبی (ب) ماهی‌دشت در استان کرمانشاه (ج) عشایری

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

- ۱۰ الف روستای پراکنده - روستای آق‌اولر - تالش - گیلان (صفحه ۸۸ کتاب درسی)

ب شهر خطی - بوشهر (صفحه ۸۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف روستای پراکنده (۵/۰ نمره) (ب) شهر خطی (۵/۰ نمره)

- ۱۱ جمعیت زیاد شهرها به خدمات و تسهیلات بیشتری نیاز دارد.

(صفحه ۸۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

خدمات (۲۵/۰ نمره) و تسهیلات بیشتر (۲۵/۰ نمره)

- ۱۲ الف قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه شناخته شده در ایران، سکونتگاه عشایری است. (صفحه ۸۶ کتاب درسی)

ب در روستای پراکنده، خانه‌ها با فاصله از هم قرار دارند. (صفحه ۸۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف عشایری (ب) پراکنده

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۱۳. ۱. خدمات و صنعت، ۲. بسیار محدود، ۳. بیشتر، ۴. کم، ۵. گسترده و بیشتر خویشاوندی، ۶. کم است، ۷. کم، ۸. دامداری، ۹. بسیار کم

۱۴. شهر خطی: شهری که حول محورهای ارتباطی (ریلی و جاده‌ای) و یا در امتداد رود، دریا و دریاچه به صورت خطی شکل گرفته است.

(صفحه ۸۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

شهری که حول محورهای ارتباطی (ریلی و جاده‌ای) (۵/۵ نمره) و یا در امتداد رود، دریا و دریاچه به صورت خطی شکل گرفته است (۵/۵ نمره).

۱۵. منظور از شهر هریک از نقاط جغرافیایی است که دارای مصوبه هیئت دولت بوده و دارای شهرداری باشد. همچنین شهر از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و سایر عوامل، دارای سیمایی با ویژگی‌های خاص خود است.

(صفحه ۸۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

شهر هریک از نقاط جغرافیایی است که دارای مصوبه هیئت دولت بوده (۷۵/۵ نمره) و دارای شهرداری باشد (۲۵/۵ نمره).

۱۶. دو دسته: ۱. روستاهای متمرکز ۲. روستاهای پراکنده

۱۷. الف) ۵ (دارای یک شبکه مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی می‌باشد).

ب) ۳ (در اطراف چشمه‌ها و مظهر قناعت گسترش یافته است).

ج) ۱ (حول محورهای ارتباطی (ریلی - جاده‌ای) شکل گرفته است).

د) ۲ (خانه‌ها با فاصله از هم قرار دارند).

۱۸

الف

عشایری

۱۹. به شهرهایی که بیش از یک میلیون نفر جمعیت داشته باشند. تهران - مشهد - اصفهان

۲۰. الف) نقش سیاسی، اداری، مذهبی، صنعتی، دانشگاهی

ب) نظامی

۲۱. با توجه به مشکلات شهرهای بزرگ از جمله آلودگی هوا و گرانی مسکن، حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده است. این پدیده‌ها را «مهاجرت معکوس» می‌گویند.

۲۲

الف

سیاسی - اداری

ب

بندری - بازرگانی

۲۳. گزینه الف، نقش هر سکونتگاه برگرفته از وضع جغرافیایی اعم از طبیعی یا انسانی تعیین می‌شود.

۲۴

نمونه	نقش سکونتگاه	وضع جغرافیایی
بندرعباس	بندری	قرار گرفتن در کنار دریا
سرعین	توریستی	چشمه آب معدنی
مشهد / قم	زیارتگاهی	اماکن مذهبی
سرچشمه	معدنی	معادن
تهران	دانشگاهی	دانشگاه‌های بزرگ
تهران	اداری و سیاسی	تراکم جمعیت
پیرانشهر	نظامی	آموزش نظامی
شیراز	توریستی	بنای تاریخی
اصفهان	بازرگانی	اماکن تاریخی
مهران	صنعتی	کارخانه

۲۵

الف

بندری، بازرگانی، تجاری، صیادی، گردشگری

مشاوره کنکور نوتروفیل

بیستوفیل جغرافیا درس ۱۰

دهم

سال دهم

فهرست

- ۱..... پراکندگی جمعیت در ایران و رشد جمعیت
- ۱..... ساختمان جمعیت، سیاست‌های جمعیتی و مهاجرت
- ۱..... انواع سکونتگاه، شکل سکونتگاه‌ها
- ۱..... بخش کشاورزی
- ۲..... بخش صنعت و معدن
- ۲..... خدمات

پراکندگی جمعیت در ایران و رشد

۱ صحیح یا غلط بودن هر عبارت را مشخص کنید. جمعیت

الف در ایران، وجود کوه‌های البرز و زاگرس و نیز دشت‌های پست و هموار مجاور آنها برای فعالیت دامپروری نامناسب است.

ب تنوع در تولیدات کشاورزی کشورمان به دلیل تنوع آب‌وهوا است.

ساختمان جمعیت، سیاست‌های

۲ درستی یا نادرستی جملات زیر را مشخص کنید. جمعیتی و مهاجرت

الف در ایران بسیاری از امکانات خدماتی، از طریق سرمایه‌گذاری بخش خصوصی انجام می‌شود.

انواع سکونتگاه، شکل سکونتگاه‌ها

۳ جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشورمان بعد از نفت و گاز، صنایع ..... است.

بخش کشاورزی

۴ سه مورد از مهم‌ترین اقلام صادراتی در بخش باغداری را نام ببرید.

۵ چرا کشور ما در تأمین برخی از محصولات زراعی وابسته به واردات است؟

۶ مهم‌ترین اقلام صادراتی کشور ایران مربوط به کدام بخش از کشاورزی است. چرا؟

۷ علم اقتصاد را تعریف کرده و بگویید شامل چه بخش‌هایی می‌شود.

۸ عبارت مناسب را از داخل کمانک ( ) انتخاب کنید.

الف پرورش کرم ابریشم از فعالیت‌های اقتصادی بخش (کشاورزی) محسوب می‌شود.

۹ با وجود اینکه فعالیت‌های زراعی در کشورمان بسیار گوناگون است. آیا در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات وابسته‌ایم؟ دلایل خود

را بنویسید.

۱۰ چه عواملی سبب ایجاد وضعیت مناسب برای پرورش دام در ایران شده است؟

۱۱ با توجه به کاهش منابع آبی در ایران، در زمینه کشاورزی چه توصیه‌ای شده است؟

۱۲ درستی یا نادرستی سؤالات زیر را مشخص کنید.

الف) اگر کانون‌های آبگیر در فصول سرد سال، ذخیرهٔ برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند، بدون توجه به میزان بارش و زمان آن جزء کانون‌های دائمی به‌شمار می‌روند.

ب) در دورهٔ ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

ج) در میان عواملی که در شکل‌گیری سکونتگاه‌های ایران نقش دارند، خاک بیشترین اهمیت را داشته است.

د) دامداری یکی از فعالیت‌های بخش خدمات است.

۱۳ در کشور ما محصولات زراعی با چه مشکلاتی مواجه است؟ چهار مورد بنویسید.

۱۴ متن زیر در بردارندهٔ دو مفهوم نادرست است. آنها را پیدا کنید.

ایران یکی از کهن‌ترین تمدن‌های جهانی در کشف معدن است و امروزه با وجود بیش از ۶۰ نوع مادهٔ معدنی، یکی از قدرتمندترین برتر معدنی جهان است. همچنین مهم‌ترین بخش اشتغال در کشورمان است. استان‌های یزد، کرمان و سمنان بیشترین شاغلان بخش معدن کشور را دارند.

۱۵ صنایع دستی به چه فعالیت‌هایی گفته می‌شود؟

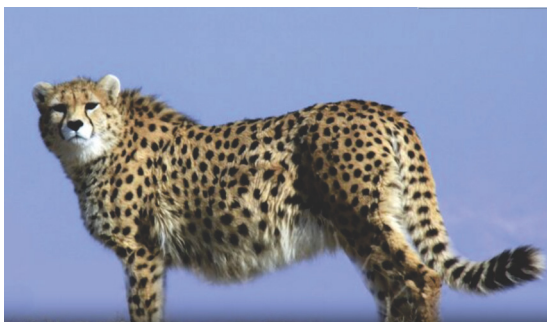
۱۶ رسالت نهاد آموزش و پرورش چیست؟

۱۷ دو مورد از دلایل وجود توانمندی‌های متعدد ایران در بخش گردشگری را توضیح دهید.

۱۸ سازمان جهانی گردشگری، ایران را از نظر جاذبه‌های گردشگری در چه رتبه‌ای قرار داده است؟

۱۹ چرا توجه به بخش گردشگری، برای کشور عزیزمان ایران اهمیت بسیاری دارد؟

۲۰ هر یک از شکل‌های زیر به کدام یک از توانمندی‌های گردشگری ایران اشاره می‌کند.

شکل ب

شکل الف

۲۱ به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

الف) دو پدیدهٔ طبیعی کوه‌های شرق و جنوب شرقی ایران کدامند؟ نام ببرید.

ب) در ایران بیشتر بارش‌ها در چه زمانی اتفاق می‌افتد؟

ج) اغلب دریاچه‌های دائمی ایران در چه شرایط آب‌وهوایی واقع شده‌اند؟

د) قانون ۷۰ چه چیزی را نشان می‌دهد؟

هـ) شهر بوشهر با توجه به وضع جغرافیایی، طبیعی و انسانی آن، چه «نقشی» دارد؟

و) فعالیت‌های آموزشی جزو کدام یک از بخش‌های اقتصادی است؟

۲۲ گردشگری چه مزایایی برای کشور میزبان دارد؟

۲۳ اثربخشی و بازدهی کدام یک از فعالیت‌های بخش خدمات در درازمدت به دست می‌آید؟

۲۴ تصویر زیر کدام یک از جاذبه‌های گردشگری ایران را نشان می‌دهد؟

۲۵ در جمله زیر کلمات نادرست را تشخیص دهید و جمله صحیح را بنویسید.

«سازمان جهانی گردشگری (WTO)، ایران را از نظر جاذبه‌های طبیعی در رتبه هشتم و از نظر جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی در رتبه ششم جهانی قرار داده است.»

پاسخنامه تشریحی

۱

الف

غلط

ب

صحیح

۲

الف

نادرست. بسیاری از امکانات خدماتی در ایران از طریق سرمایه‌گذاری در بخش دولتی انجام می‌شود.

۳

الف

پتروشیمی

۴

پسته - انار - خرماي ایرانی

۵

محدودیت در منابع آب و خاک، بهره‌وری کم، وجود آفات و خسارات طبیعی، نوسانات آب‌وهوایی، بی‌ثباتی در قیمت محصولات

۶

باغداری، زیرا به دلیل اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران، امکان کشت انواع گوناگون میوه‌های سردسیری، نیمه‌گرمسیری و گرمسیری را دارد.

۷

علمی است که انسان برای تأمین نیازهای خود به آن توجه می‌کند و شامل بخش کشاورزی، صنعت و خدمات است.

۸

الف

کشاورزی

۹

بله

محدودیت در منابع آب و خاک، بهره‌وری کم، وجود آفات و خسارات طبیعی، نوسانات آب و هوایی، بی‌ثباتی در قیمت محصولات و... از جمله مشکلات تولیدات زراعی در کشور است که باعث شده کشاورزان در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات وابسته باشد.

۱۰

گسترده‌گی کشور در عرض جغرافیایی، تنوع اقلیمی و گونه‌های گیاهی، وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام فراهم کرده است.

(صفحه ۹۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گسترده‌گی کشور در عرض جغرافیایی (۵، نمره)، تنوع اقلیمی (۲۵، نمره) و گونه‌های گیاهی (۲۵، نمره)

۱۱

امروزه با توجه به مشکل کاهش منابع آبی کشور، توصیه می‌شود محور توسعه کشاورزی از زراعت به توسعه باغداری با روش‌های نوین آبیاری و متناسب با محیط تغییر یابد.

(صفحه ۹۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

محور توسعه کشاورزی از زراعت به توسعه باغداری (۵، نمره) با روش‌های نوین آبیاری و متناسب با محیط تغییر یابد (۵، نمره).

۱۲

الف) نادرست؛ اگر کانون‌های آبیگر در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند، بدون توجه به میزان بارش و زمان آن جزء کانون‌های فصلی

به‌شمار می‌روند. (صفحه ۵۰ کتاب درسی)

ب) درست؛ در دوره ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود. (صفحه ۷۷ کتاب درسی)

ج) نادرست؛ عواملی در شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران نقش دارند. بین این عوامل، آب بیشترین اهمیت را داشته است. (صفحه ۸۳ کتاب درسی)

د) نادرست؛ بخش کشاورزی شامل فعالیت‌های گوناگونی است که مهم‌ترین این فعالیت‌ها عبارت است از زراعت، باغداری و دامداری. (صفحه ۹۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) نادرست   ب) درست   ج) نادرست   د) نادرست

(هر مورد ۲۵، نمره)

۱۳

محدودیت در منابع آب و خاک، بهره‌وری کم، وجود آفات و خسارات طبیعی، نوسانات آب‌وهوایی، بی‌ثباتی در قیمت محصولات و... از جمله مشکلات تولیدات زراعی در کشور

است که باعث شده است کشاورزان در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات وابسته باشد.

(صفحه ۹۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

محدودیت در منابع آب و خاک - بهره‌وری کم - وجود آفات و خسارات طبیعی - نوسانات آب‌وهوایی - بی‌ثباتی در قیمت محصولات

(ذکر چهار مورد کافی است، هر مورد ۲۵، نمره)

۱۴

امروزه ایران با وجود بیش از ۷۰ نوع ماده معدنی، یکی از قدرتمندترین کشورهای جهان است.

بخش معدن یکی از بخش‌های مهم اشتغال در کشورمان است.

۱۵

صنایع دستی به آن دسته از فعالیت‌هایی گفته می‌شود که عمدتاً با استفاده از مواد اولیه بومی و به‌کارگیری ابزار و وسایل ساده دستی، در قسمتی از مراحل اساسی تولید و به ساخت

محصولی منجر می‌شود که در هر واحد آن ذوق هنری و خلاقیت فکری صنعتگر به‌گونه‌ای تجلی می‌یابد.

(صفحه ۹۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

به آن دسته از فعالیت‌هایی گفته می‌شود که عمدتاً با استفاده از مواد اولیه بومی و به‌کارگیری ابزار و وسایل ساده دستی (۵/۵ نمره)، در قسمتی از مراحل اساسی تولید و به ساخت محصولی منجر می‌شود (۵/۵ نمره) که در هر واحد آن ذوق هنری و خلاقیت فکری صنعتگر به‌گونه‌ای تجلی می‌یابد (۵/۵ نمره).

۱۶ رسالت این نهاد افزایش سطح آگاهی و نگرش افراد در جامعه است.

۱۷ - وجود مراکز ارزشمند دینی، مذهبی، زیارتگاهی و اماکن مقدس کشور زمینه فرهنگی مناسبی است.

- موقعیت ریاضی کشورمان و گستردگی آن در عرض جغرافیایی باعث تنوع اقلیمی و چشم‌اندازهای طبیعی شده است.

- تنوع زیستی ایران با وجود زیست‌بوم‌های بسیار گوناگون گیاهی و جانوری در کشور برای گردشگری علمی و طبیعت‌گردی بسیار مناسب است.

۱۸ ایران را از نظر جاذبه‌های طبیعی، در رتبه پنجم و از نظر جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی در رتبه دهم جهانی قرار داده است.

۱۹ گردشگری در ردیف شغل‌های پردرآمد، پاک و کم‌هزینه است که برای کشور میزبان می‌تواند اشتغال‌زایی، توسعه، رونق اقتصادی و ارتباطات جهانی سازنده ایجاد کند.

۲۰ شکل ۱) وجود مراکز ارزشمند دینی، مذهبی، زیارتگاهی و اماکن مقدس کشور زمینه فرهنگی مناسبی است.

شکل ۲) تنوع زیستی ایران با وجود زیست‌بوم‌های بسیار گوناگون گیاهی و جانوری در کشور برای گردشگری علمی و طبیعت‌گردی بسیار مناسب است.

۲۱ الف) ناهمواری‌های مریخی یا کوه‌های مینیاتوری و گل‌فشان‌ها پدیده‌های طبیعی کوه‌های شرق و جنوب شرق ایران هستند. (صفحه ۳۰ کتاب درسی)

ب) در ایران بیشتر بارش‌ها از اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار می‌بارد. (صفحه ۴۹ کتاب درسی)

ج) اغلب دریاچه‌های دائمی ایران در نیمه غربی کشور قرار دارند که از نظر شرایط آب‌وهوایی جزء نواحی مرطوب و نیمه‌مرطوب کشور هستند. (صفحه ۵۷ کتاب درسی)

د) قانون ۷۰، زمان دو برابر شدن جمعیت هر کشور را نشان می‌دهد. (صفحه ۶۸ کتاب درسی)

ه) شهرهای بوشهر و انزلی به دلیل قرارگیری در کنار دریا قابلیت پهلوگیری و تخلیه بارگیری و نگهداری کالاهای ورودی و خروجی را دارند که به شهرهای بندری مشهورند. (صفحه ۹۲ و ۹۳ کتاب درسی)

و) آموزش و پرورش جزو بخش خدمات است و نیروی انسانی کارآمد و متخصص در بخش‌های صنعت، خدمات و کشاورزی را تربیت می‌کند. (صفحه ۱۰۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ناهمواری‌های مریخی یا کوه‌های مینیاتوری (۲۵/۵ نمره) و گل‌فشان‌ها (۲۵/۵ نمره)

ب) در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار (۵/۵ نمره)

ج) نواحی مرطوب (۲۵/۵ نمره) و نیمه‌مرطوب (۲۵/۵ نمره)

د) زمان دو برابر شدن جمعیت هر کشور (۵/۵ نمره)

ه) نقش بندری (۵/۵ نمره)

و) بخش خدمات (۵/۵ نمره)

۲۲ گردشگری برای کشور میزبان می‌تواند اشتغال‌زایی، توسعه، رونق اقتصادی و ارتباطات جهانی سازنده ایجاد کند.

(صفحه ۱۰۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

اشتغال‌زایی (۲۵/۵ نمره)، توسعه (۲۵/۵ نمره)، رونق اقتصادی (۲۵/۵ نمره) و ارتباطات جهانی سازنده (۲۵/۵ نمره).

۲۳ آموزش و پرورش؛ برای تربیت انسان‌های سالم و رشديافته دولت‌ها هزینه بسیاری صرف می‌کنند، اما اطمینان دارند که اثربخشی و بازدهی آن در درازمدت به دست خواهد آمد.

(صفحه ۱۰۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

آموزش و پرورش (۵/۵ نمره)

۲۴ بند ۷؛ وجود مراکز گوناگون فرهنگی مانند موزه‌ها، جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها، مراکز علمی و تفریحی، مراکز خرید، مراکز درمانی و... که هر کدام مقصد بسیاری از گردشگران داخلی و خارجی است.

یا

بند ۴؛ تنوع قومی و فرهنگی در کشور که به همراه خود مجموعه‌ای از آیین‌ها، لباس‌ها، خوراکی‌ها، آهنگ‌ها، مراسم و گویش‌های محلی را ایجاد کرده و زمینه‌های گردشگری اجتماعی - فرهنگی را فراهم آورده است.

(صفحه ۱۰۴ و ۱۰۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

تنوع قومی و فرهنگی در کشور یا وجود مراکز گوناگون فرهنگی (۵/۵ نمره)

۲۵ سازمان جهانی گردشگری (WTO)، ایران را از نظر جاذبه‌های طبیعی در رتبه پنجم و از نظر جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی در رتبه دهم جهانی قرار داده است.

(صفحه ۱۰۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

سازمان جهانی گردشگری (WTO) ایران را از نظر جاذبه‌های طبیعی در رتبه پنجم (۲۵/۵ نمره) و از نظر جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی در رتبه دهم (۲۵/۵ نمره) جهانی قرار داده است.